

Eğitim Sektörü İhtiyaçlarına Genel Bakış

Eğitim Sektörü Çalışma Grubu | Mayıs 2024

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

Eğitim Sektörü İhtiyaçlarına Genel Bakış

Mayıs 2024

Ön Kapak Fotoğrafi: UNICEF/UN0613074/Karacan

Arka Kapak Fotoğrafi: UNICEF/UN0449189/Ergen

Çalışmanın içeriği UNICEF'in politikalarını veya görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Bu yayındaki tanımlamalar, herhangi bir ülkenin veya bölgenin veya yetkililerinin yasal statüsü veya sınırların belirlenmesi konusunda bir görüş anlamına gelmez. Bu çalışmanın telif hakkı Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'na aittir. Bu çalışmanın yeniden basılması/çoğaltılması/fotokopisini veya başka herhangi bir şekilde yazılı olarak alıntı yapılması için izin alınması gerekmektedir. UNICEF'in yazılı bir talepte bulunulmasını gerektiren resmi bir izin politikası vardır. Ticari olmayan kullanımlar için izin normalde ücretsiz olarak verilecektir. İzin talebinde bulunmak için lütfen aşağıdaki irtibat kişisine ve adresle iletişime geçiniz.

Daha fazla bilgi için:

UNICEF Türkiye, Eğitim Birimi

E-posta: ankara@unicef.org

UNICEF Türkiye Ülke Ofisi

Yıldız Kule İş Merkezi Turan Güneş Blv.

No: 106 kat: 7, Ankara, Türkiye

T: +90 312 454 1000

F: +90 312 496 1461

© UNICEF Türkiye, Ankara, 2024

Teşekkür

Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, depremde etkilenen Türk ev sahibi toplum da dâhil olmak üzere farklı milletlerden hane halklarına ulaşma ve veri toplama konusundaki katkıları ve destekleri için aşağıdaki sektör ortaklarına ve kuruluşlarına teşekkür eder:

Afganistan Hazaraları Kültür ve Dayanışma Derneği (AHKDD), Sosyal Gelişim ve Dayanışma Derneği (SGDD-ASAM), Yeryüzü Çocukları Derneği (YEÇED), Care International, Sevgi ve Kardeşlik Vakfı (SEVKAR), Concern Worldwide, Dünya Doktorları Derneği (DDD), Eğitim Reformu Girişimi (ERG), Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Gökkuşluğu Derneği, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV), İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi (İGAM), Uluslararası Göç Örgütü (IOM), İzmir Buca Belediyesi, Kilis Belediyesi, Malatya Yaşam Derneği, Maya Vakfı, Protez Uzunlar için Ulusal Suriye Projesi (NSPPL), Mülteciler Derneği, Rengarenk Umutlar Derneği, Save The Children, Shafak Organization, Hayata Destek Derneği, Türk Kızılayı, Tzu Chi İyilik Vakfı, Tıbbi Bakım ve Yardım Kuruluşları Birliği (UOSSM), Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Welthungerhilfe (WHH) ve Genç Hayat Vakfı (GHV).

Eğitim Sektörü İhtiyaçlarına Genel Bakış Raporu'nun yazılması Muhammad Israr Khan (Eğitim Uzmanı/ ESÇG Ulusal Koordinatörü), Yasemin Kızıloğlu (Eğitim Sorumlusu) ve Rasika Sridhar Sethi (Eğitim Müdürü) öncülüğünde Terry Durnnian'ın (Eğitim Bölüm Başkanı) stratejik rehberlik ve yönlendirmesiyle gerçekleşmiştir.

Bize ulaşın

Muhammad Israr Khan

Eğitim Uzmanı/ ESÇG Ulusal Koordinatörü,
UNICEF Türkiye Ülke Ofisi

E-posta: misrar@unicef.org

Yasemin Kızıloğlu

Eğitim Sorumlusu (Bilgi Yönetimi),
UNICEF Türkiye Ülke Ofisi

E-posta: ykiziloglu@unicef.org

Amson Simbolon

Eğitim Uzmanı / Güneydoğu Anadolu Türkiye
EÇG Koordinatörü, UNICEF Türkiye Ülke Ofisi

E-posta: asimbolon@unicef.org

Barış Deyirmenci

Eğitim Sorumlusu, UNICEF Türkiye Ülke Ofisi

E-posta: bdeyirmenci@unicef.org

İçindekiler

1. Kısaltmalar	5
2. Şekil ve Tablo Listesi	6
3. Yönetici Özeti	7
4. Arka Plan	9
5. Giriş	13
5.1 Gerekçe ve Hedefler	13
5.2 Metodoloji	13
5.2.1 Örnekleme Metodolojisi	13
5.2.2 Dış Erişim ve Veri Toplama Yöntemleri	14
5.2.3 Veri Analizi	15
5.2.4 Araştırmanın Sınırlamaları	16
6. Değerlendirme Bulguları	16
6.1 Demografik Profil	16
6.1.1 Katılımcıların Uyrak Profili	16
6.1.2 Depremlerden Etkilenen Katılımcıların Profili	17
6.1.3 Katılımcı Örneklemindeki Okul Çağındaki Çocukların Profili	17
6.2 Depremlerin Ardından Hane Halklarının Yer Değiştirmesi	17
6.3 Okul Çağındaki Çocukların Eğitim Durumu	18
6.4 Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmeme Nedenleri	20
6.5 Eğitim Türüne Göre Çocukların Devamlılık Durumu	22
6.6 Yaygın ve Sargın Eğitim Türleri Hakkında Bilgi	23
6.7 Çocukların Devamlılık Örüntüleri	24
6.8 Okula Devamlılığı Teşvik İçin Temel İhtiyaçlar ve Destek	25
6.9 Engellilik Kapsayıcılığı	26
7. Bölgesel İhtiyaç Değerlendirmesi Analizi	29
7.1 Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölge	29
7.2 İstanbul	31
7.3 Ege Bölgesi	34
8. Zorlukların Özeti	36
9. Tavsiyeler	39
10. Sonuç	44

1. Kısaltmalar

3RP	:	Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı
BM	:	Birleşmiş Milletler
DTM	:	Yerinden Edilme Takip Matrisi
ESÇG	:	Eğitim Sektörü Çalışma Grubu
FTS	:	Mali Takip Matrisi
GKA	:	Geçici Koruma Altında
İGİM	:	İl Göç İdaresi Müdürlüğü
İL MEM	:	İl Millî Eğitim Müdürlüğü
IOM	:	Uluslararası Göç Örgütü
MEB	:	Millî Eğitim Bakanlığı
RSPSD	:	Ruh Sağlığı ve Psikososyal Destek
SE	:	Sargın Eğitim
ŞEY	:	Şartlı Eğitim Yardımı
STK	:	Sivil Toplum Kuruluşu
SUY	:	Sosyal Uyum Yardımı
ÜİYEK	:	Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişi
UKA	:	Uluslararası Koruma Altında
Uluslararası STK	:	Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşu
UNHCR	:	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNICEF	:	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNSDCF	:	Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İş Birliği Çerçevesi
WASH	:	Su, Sanitasyon ve Hijyen
YE	:	Yaygın Eğitim

2. Şekil ve Tablo Listesi

- Şekil 1** : Coğrafi Ayrıntılar – Tüm Değerlendirme Katılımcılarının Demografik Özellikleri
- Şekil 2** : Değerlendirmeye Katılanların Uyruklarına Göre Yüzdeleri
- Şekil 3** : Araştırmaya Katılan Örnekleme Yaşa Göre Okul Çağındaki Çocukların Oranı
- Şekil 4** : Depremlerin Yerinden Ettiği Depremden Etkilenen Hane Yüzdeleri
- Şekil 5** : Uyruğa Göre Depremlerden Sonra Yerinden Edilen Hanelerin Hareketleri
- Şekil 6** : Okul Çağındaki Çocukların Eğitim Durumunun Analizi
- Şekil 7** : Çocukların Eğitim Programlarına ve Faaliyetlerine Devam Etmemesinin Nedenlerinin Analizi
- Şekil 8** : Farklı Eğitim Türlerine Devam Eden Çocukların Dağılımının Uyruklarına Göre Analizi
- Şekil 9** : Çocukların Farklı Yaygın ve Sargın Eğitim Programlarına Katılımının Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 10** : Çocukların Farklı Örgün, Yaygın ve Sargın Eğitim Programlarına Katılımının Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 11** : Engelliliğin (Depremlerden Önce veya Sonra Oluşan) Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 12** : Engellilik Türünün Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 13** : Coğrafi Ayrıntılar – Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgeden Katılımcıların Demografik Özellikleri
- Şekil 14** : Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgeden Katılımcıların Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 15** : Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgelerdeki Okul Çağındaki Çocukların Yaş Gruplarına Göre Analizi
- Şekil 16** : Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgede Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Analizi
- Şekil 17** : Coğrafi Ayrıntılar - İstanbul'daki Katılımcıların Demografik Özellikleri
- Şekil 18** : İstanbul'dan Araştırmaya Katılanların Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 19** : İstanbul'da Okul Çağındaki Çocukların Yaş Gruplarına Göre Analizi
- Şekil 20** : İstanbul'da Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Analizi
- Şekil 21** : Coğrafi Ayrıntılar - Ege Bölgesi'ndeki Katılımcıların Demografik Özellikleri
- Şekil 22** : Ege Bölgesi'nden Araştırmaya Katılanların Uyruğa Göre Analizi
- Şekil 23** : Ege Bölgesi'nde Okul Çağındaki Çocukların Yaş Gruplarına Göre Analizi
- Şekil 24** : Ege Bölgesi'nde Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Analizi
- Tablo 1** : Depremler Nedeniyle Yerinden Edilen Çocukların ve Hanelerin Uyruk ve Cinsiyet Bilgileri
- Tablo 2** : Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Uyruk ve Yaşlarına Göre Analizi
- Tablo 3** : Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmemesinin Nedenlerinin Uyruğa Göre Analizi
- Tablo 4** : Okula Devamlılığı Teşvik Etmek İçin Belirlenen Temel İhtiyaç ve Hizmetlerin Uyruğa Göre Analizi
- Tablo 5** : Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgede Çocukların Eğitim Programlarına Katılmama Nedenlerinin Uyruğa Göre Analizi
- Tablo 6** : İstanbul'da Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmemesinin Nedenlerinin Uyruğa Göre Analizi
- Tablo 7** : Ege Bölgesi'nde Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmemesinin Nedenlerinin Uyruğa Göre Analizi

3. Yönetici Özeti

Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, farklı uyruklardan 4.156 haneyi kapsayan kapsamlı bir ihtiyaç değerlendirme araştırması gerçekleştirmiştir.

Araştırmaya 2023 depremlerinden etkilenen ve mülteci statüsünde bulunan çok sayıda hane katılmıştır. Araştırma, depremden etkilenen illerde mukim engeli olan çocukların ihtiyaçları da dâhil olmak üzere okula kayıt ve devamlılık, temel ihtiyaçlar ve kapsayıcılık konularında önemli bilgiler sağlamıştır. Ayrıca, Türkiye genelinde depremden doğrudan etkilenmeyenler de dâhil olmak üzere hem Türk hem de çeşitli uyruklardan mülteci topluluklarından çocukların karşılaştığı zorlukları ortaya koymuştur.

Değerlendirme bulgularına göre, araştırmaya katılan hanelerdeki okul çağındaki 8.517 çocuktan (%51,90'ı kız) 2.567'si herhangi bir eğitim programına devam etmemektedir (%30,14). Buna depremden etkilenmiş yerlerde oturan ve depremden etkilenmiş ev sahibi toplum ve mülteci toplulukları ve depremden etkilenmemiş illerde yaşayan ev sahibi toplum ve mülteci topluluklarında yer alan çocuklar dâhildir. Güneydoğu bölgesinde, araştırmaya katılan hanelerdeki çocukların %24,15'i herhangi bir eğitim programına devam etmemektedir.

Bu bulguların etkisi muhtelif topluluklarda kendini göstermektedir. İster depremden etkilenen illerde yerinden edilmiş olsun ister depremden etkilenmeyen illere taşınmış olsun, depremden etkilenen Türk hanelerin %26,71'i çocuklarının herhangi bir eğitim programına devam etmediğini bildirmiştir ve bunların önemli bir kısmı (%75,25) 5 yaşındaki çocuklardır. Depremden etkilenen ve etkilenmeyen illerdeki Suriyeli mülteci hanelerinde çocukların %29,85'i herhangi bir eğitim programına devam etmemektedir; bu çocukların %43,73'ü 5 yaşında, %29,13'ü ise 6-9 yaş arasındadır. Okul çağındaki çocukların %55,38'inin herhangi bir eğitim programına devam etmediği Afgan haneler için de durum aynı derecede endişe vericidir; 5 yaşındaki çocukların %63,08'i ve 6-9 yaşındakilerin %26,13'ü eğitim programlarına devam etmemektedir. Ayrıca, Irak, İran, Somali

ve Yemen gibi diğer ülkelerden gelen mülteciler, kendi topluluklarındaki okul çağındaki çocukların %54,95'inin herhangi bir eğitim programına katılmadığını ve kayıtlı olmayanların %63,09'unun 5 yaşında olduğunu bildirmiştir.

Çocukların devamsızlığına neden olan faktörler arasında maddi kısıtlar (%21,48), kayıt engelleri (%14,30), okula uzaklık veya ulaşım ile ilgili sorunlar (%14,00), aşırı kalabalık sınıflar (%9,33) ve özellikle tarım sektöründe çalışan çocuklar olmak üzere çocuk işçiliği (%6,22) yer almaktadır. Araştırmaya katılan hanelerdeki okul çağındaki çocukların çoğu 6-9 yaş aralığındadır (%35,61); bunu 10-13 yaş arasındakiler (%27,21), 5 yaşındakiler (%19,40) ve 14-17

Çocukların Eğitim Programlarına Devamsızlığına Neden Olan Faktörler

%21,48

Mali Kısıtlar

%14,30

Kayıt Engelleri

%14,00

Okula Uzaklık veya Ulaşım ile İlgili Sorunlar

%9,33

Aşırı Kalabalık Sınıflar

%6,22

Çocuk İşçiliği

yaş aralığındakiler (%17,78) takip etmektedir. Bu çocukların %92,03'ü örgün eğitime katılırken, %7,97'si yaygın veya sargın eğitime katılmaktadır. Ayrıca, katılımcıların %1,89'u okula kayıtlı olmalarına rağmen çocuklarının okula devam etmediğini belirtmiştir. Okulda geçirilen zamanla ilgili olarak, çocukların çoğu (%60,61) günde 5-7 saat geçirirken, bir kısmı (%4,82) 3 saatten az zaman geçirmektedir. Yetersiz RSPSD ve artan akran zorbalığı, çocukların okula devamlılığını etkileyen önemli faktörlerdir.

Haneler çocukların temel ihtiyaçlarından bazılarını şu şekilde sıralamıştır: güvenli bir öğrenme ortamı (%15,97), eğitim materyalleri (%15,58), ulaşım yardımı (%11,33), besleyici yemekler (%9,26), dil desteği (%7,32), temiz içme suyu (%6,66) ve erişilebilir tuvalet olanakları (%5,41) ve okullardaki diğer çeşitli ihtiyaçlar. Yaygın ve sargın eğitime katılanların %19,31'i ev ödevleri için yardım alırken, bunu dil kursları (%17,19), eğlence faaliyetleri (%15,07), yaşam becerileri ve dijital beceriler (%12,91), telafi dersleri (%12,58), mesleki ve teknik eğitim (%12,25) ve diğer çeşitli eğitim destekleri takip etmiştir.

Araştırmaya katılan haneler tarafından bildirildiği üzere, okul çağındaki çocukların %93,56'sının engeli bulunmamaktadır. %5,57'sinin depremden önce bir engeli olduğu belirtilmiştir. %0,87'sinin ise depremden sonra bir engeli olmuştur. Engeli olan kişilerin %3,45'i net bir şekilde iletişim kurmakta veya başkalarını anlamakta zorluk çekmektedir.

Depremden etkilenen illerde, araştırmaya 2.450 hane katılmıştır. Bu hanelerde 5-17 yaş arası toplam 4.935 çocuk (%50,56'sı kız) bulunmaktadır. Bu, değerlendirme kapsamındaki tüm çocukların %57,94'ünü temsil etmektedir. Bu çocuklardan 1.192'sinin (%24,15) herhangi bir eğitim programına devam etmediği bildirilmiştir. Depremden etkilenen Türk haneler katılımcıların çoğunluğunu oluştururken (depremden etkilenen illerdeki toplam katılımcıların %62,99'u), onları Suriye Arap Cumhuriyeti (%33,72), Afganistan (%2,20) ve diğer ülkelerden mülteciler (%1,09) takip etmiştir. Araştırma, deprem

bölgesindeki Türk haneleri de dahil olmak üzere depremden etkilenen haneleri, bölge içinde yerinden edilmiş veya depremden etkilenmeyen illere taşınmış haneleri ve depremden etkilenen bölgeden gelen her uyruktan mülteci hanelerini kapsamıştır.

Araştırma, yerinden edilen hanelerin %87,59'unun depremden etkilenen bölgede kaldığını, Türk hanelerinin %2,59'unun İstanbul'a, %2,03'ünün ise Ege ve Akdeniz bölgelerine taşındığını ortaya koymuştur. Ayrıca, çoğunluğu Suriyelilerden oluşan mülteci hanelerin %6,31'i depremden sonra İstanbul'a, %1,47'si ise Ege bölgesine taşınmıştır.

Araştırma bulgularının da ortaya koyduğu üzere, depremden etkilenen ve etkilenmeyen illerdeki kız çocukları ve mülteci çocukları ile depremden etkilenen Türk haneler için eğitime erişimin önündeki engellerin kaldırılması büyük önem taşımaktadır. Kayıt zorluklarını ele almak ve devamlılığı artırmak için önerilen tedbirler arasında hedefli mali yardım sağlanması, kayıt engellerinin kaldırılması, ulaşımın desteklenmesi, akran zorbalığı ile mücadele, RSPSD girişimlerine desteğin artırılması ve sınıflardaki aşırı kalabalığın azaltılması yer almaktadır. Buna ek olarak, ESÇG üyelerinin, güvenli bir öğrenme ortamının sağlanması ve eğitim ve öğretim için eğitim materyalleri, ulaşım yardımı, yemek, temiz içme suyu, tuvalet tesisleri, dil desteği ve öğretmenlerin RSPSD konusunda eğitimi gibi özel yardımlar sağlamak ve ortaya çıkan diğer ihtiyaçları ele almak için Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) ve il millî eğitim müdürlükleri (İL MEM) ile iş birliğini geliştirmesi tavsiye edilmektedir.

Ev ödevi desteği, dil kursları, eğlence faaliyetleri, yaşam becerileri kursları, dijital okuryazarlık, telafi dersleri ve mesleki ve teknik eğitim gibi yaygın ve sargın eğitim unsurlarına yönelik destek, sargın eğitimi teşvik etmekte ve süreklilik için sürekli çaba gerektirmektedir. Engeli olan çocuklar, eğitime kaydolmalarını ve eğitime sürekli katılımlarını kolaylaştırmak için yardımcı cihazlar edinme ve özel bakım konusunda yardıma ihtiyaç duymaktadır.

4. Arka Plan

Türkiye, 3,56 milyon Suriyeli mülteci ve diğer uyruklardan 300.000 mülteci ve sığınmacı ile dünyadaki en büyük mülteci nüfusuna ev sahipliği yapmaya devam etmektedir.¹ Eğitim, Türkiye'nin Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (3RP)² kapsamında geçici koruma altındaki (GKA)³ mülteci çocuklar ve uluslararası koruma altındaki (UKA)⁴ çocuklara yönelik müdahalesinin ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmektedir.

Türkiye'de eğitim iki türlü sağlanmaktadır: örgün ve yaygın eğitim. Örgün eğitim okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında verilen eğitimi kapsarken, yaygın eğitim örgün eğitime ek olarak düzenlenen tüm faaliyetleri kapsamaktadır. Ülkede 12 yıl zorunlu eğitim sistemi takip edilmektedir ve eğitim ilköğretim, ortaokul ve lise olmak üzere dörder yıllık üç kademeye ayrılmıştır. 2022-23'te 3-5 yaş grubu için okul öncesi eğitimde net okullaşma oranı %51,4 (kızlarda %51,3), 4-5 yaş grubu için %63,6 (kızlarda %63,9) ve 5 yaş grubu için %85,0 (kızlarda %84,7) olmuştur. Ayrıca, en yüksek net okullaşma oranı %93,9 (kızlarda %93,9) ile ilköğretim düzeyindedir. Ortaokul kayıt oranları %91,2 (kızlarda %91,2) ve liseye kayıt oranları %91,7'dir (kızlarda %91,6).⁵

Eylül 2023 itibarıyla, Türkiye'de 1.006.821'i eğitime kayıtlı (%76,44) UKA 1.317.122 çocuk bulunmaktadır⁶ ve genel okullaşma oranı %76,44'tür (kızlar için %48,86 ve erkekler için %51,14). Özellikle, okul öncesi çağıdaki UKA çocuklarının %50,05'i okul öncesi eğitime, ilköğretim çağındaki çocukların %90,43'ü ilköğretim, ortaokul çağındaki çocukların %92,47'si ortaokula ve lise çağındaki çocukların %48,57'si lise eğitimine devam etmektedir.⁷ Ancak, 300.000'den fazla çocuk okul dışı kalmıştır.⁸ Okula gitmeyen çocukların profili, seviye ve cinsiyete göre önemli farklılıklar göstermektedir. Kız çocukları, erkek çocuklarına kıyasla tüm eğitim programlarında sürekli olarak daha düşük kayıt oranlarına sahiptir. Suriye krizinden bu yana okula gitmeyen çocuk sayısının azaltılması yönünde adımlar atılmış olsa da ekonomik ve kültürel faktörler hâlen çocukların eğitime erişimini engellemektedir.

2022-2023 akademik yılında, 58.213 Suriyeli genç yükseköğretime kaydolmuştur ve bu rakam Türkiye'deki üniversite çağındaki (18-24 yaş) Suriyeli gençlerin

2022-23'te 3-5 yaş grubu için okul öncesi eğitimde net okullaşma oranı %51,4 (kızlarda %51,3), 4-5 yaş grubu için %63,6 (kızlarda %63,9) ve 5 yaş grubu için %85,0 (kızlarda %84,7) olmuştur.

¹ Türkiye'deki Mülteci ve Sığınmacılar – UNHCR Türkiye

² 3RP, Suriye krizine yanıt vermek üzere insani yardım ve kalkınma ortakları için geliştirilmiş stratejik, koordinasyon, planlama, savunuculuk, kaynak yaratma ve programlama platformudur. Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır'ı kapsayan beş bağımsız ülke bölümü ile bir bölgesel plandan oluşmaktadır. [Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı \(3RP\) | Küresel Mülteci Mutabakatı | UNHCR \(globalcompactrefugees.org\)](#)

³ Ülkesinden ayrılmak zorunda kalmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel akın hâlinde Türkiye'ye gelen veya Türkiye sınırlarını geçen yabancılar (çoğunlukla Suriyeliler) (6458 sayılı Kanun).

⁴ Mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma için verilen statü. Geçici koruma altındaki Suriyeliler ile Afganlar, Filistinliler, Iraklılar, Yemenliler ve Somalilileri kapsamaktadır (6458 sayılı Kanun).

⁵ MEB, Resmî İstatistikler, 2023 (2022-2023 eğitim öğretim yılı için)

⁶ MEB, 2023 (yayım aşamasında).

⁷ MEB, 2023

⁸ MEB, 2023

%10'unu oluşturmaktadır. Bu oran, yükseköğretime kayıtlı mülteciler için %7 olan küresel ortalamanın üzerindedir. Bu öğrencilerin %56'sı erkek, %44'ü ise kızdır. Yükseköğretim mülteci gençlere ileri düzey beceriler kazandırır, meslek uzmanı ve vasıflı işçi olarak iş gücü piyasasındaki fırsatlarını artırır ve hem mülteci bireyler hem de mülteci toplulukları için insan sermayesi ve ekonomik sermayenin geliştirilmesine katkıda bulunur. Bu sayede, kişiler öz güvenli hâle gelir ve onurlu bir yaşam sürebilir.

Şubat 2023'te Türkiye'nin güneydoğusunda meydana gelen 7,7 ve 7,6 büyüklüğündeki iki büyük ve yıkıcı deprem, 1,8 milyonu mülteci olmak üzere 15,6 milyon kişiyi etkilemiştir. Aralarında 390.000 mülteci ve göçmenin de bulunduğu okul çağındaki yaklaşık 4 milyon çocuk 11 ilde bu durumdan etkilenmiştir. Depremler, 350.000'den fazla mülteci ve göçmen çocuk da dâhil olmak üzere yaklaşık 4 milyon çocuğu etkileyerek eğitim ortamını da önemli ölçüde bozmuştur.^{9,10} Depremlerden en çok etkilenen beş ilde yaklaşık 2.100 okul binası hasar görmüştür: 1.385'i hafif, 342'si orta ve 292'si ağır hasar görmüştür. Okullarda meydana gelen bu büyük hasar, derslik ve tesis

eksikliğine yol açarak düzenli devamlılığı engellemiş ve yerinden edilmiş çocukların bulunduğu bölgelerde sınıfların aşırı kalabalık olmasına neden olarak eğitim kalitesini daha da düşürmüştür.¹¹ IOM, AFAD ile koordinasyon hâlinde, en çok etkilenen illerden olan il olan Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya'nın yanı sıra Gaziantep ve Osmaniye'nin dâhil edilmesiyle altı ilde 316 sahayı kapsayan geçici konaklama merkezleri değerlendirmesi gerçekleştirmiş ve böylece Yerinden Edilme Takip Matrisi'ni (DTM) oluşturmuştur. Eğitim sektöründen elde edilen bulgular, merkezlerin %17'sinin yerinde örgün ilköğretime erişiminin olmadığını ve bu durumun Adıyaman (%52) ve Kahramanmaraş'ta (%31) daha yaygın olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, Malatya (%94), Gaziantep (%94) ve Hatay'da (%85) çoğu merkez mevcut olan örgün ilköğretimin merkez sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olduğunu bildirilmiştir.¹²

MEB, Türkiye Hükûmeti'nin eğitim müdahalesine öncülük etmiştir. Bu müdahalelere diğer çeşitli bakanlıklar, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve insani yardım kuruluşları destek vermiştir. Çabalar, Millî

15,6 Milyon
İnsan Etkilendi

4 Milyon

Okul Çağındaki Çocuk Etkilendi

1,8 Milyon
Mülteci Etkilendi

390.000

Okul Çağındaki Mülteci ve Göçmen Çocuk Etkilendi

⁹ MEB, 2022-2023 Eğitim Öğretim Yılı Verileri

¹⁰ 3RP 2024

¹¹ [Türkiye depremleri toparlanma ve yeniden yapılanma değerlendirmesi - Türkiye | Relief Web](#)

¹² UNICEF Türkiye İnsani Durum Raporu - Mart 2024

Eğitim Bakanlığı, il millî eğitim müdürlükleri, belediyeler, uluslararası ve ulusal kuruluşlar ve diğer sivil toplum ortakları tarafından yürütülen programlar kapsamında mülteci akınına ve depremin etkilerine odaklanan erken toparlanma stratejilerinin entegre edilmesine yoğunlaşmıştır. Eğitim sektörü üyeleri, Türkiye'deki depremlerden etkilenen mülteci çocuklar (geçici koruma altındaki çocuklar ve uluslararası koruma başvuru ve statü sahipleri) ve diğer hassas durumdaki çocuklar için örgün, yaygın ve sargın eğitim ve öğrenme fırsatlarını iyileştirmek amacıyla kaliteli ve kapsayıcı eğitime erişim sağlamak için Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve diğer kurumlarla yakın bir şekilde çalışmaya devam etmektedir.

Depremlerin ardından, başka yere taşınan mülteci çocukların yeni ikamet ettikleri illerdeki okullara kaydolmalarına yardımcı olmak için yol izinleri düzenlenmiştir. 2022-2023 eğitim öğretim yılının ikinci yarısında depremden etkilenen illerden 37.212 öğrenci nakledilmiştir. Destek tedbirleri arasında yaz okulları, telafi sınıfları, psikososyal destek, 30.000 ek burs ve sınavla yerleştirme için belirlenen okul kotaları yer almaktadır. Depremler 119.200 derslikten 12.119'una (%10) zarar vermiştir. 2023 yılında deprem bölgesi için prefabrik okullar, afet riskinin azaltılması, bakım ve inşaat için kullanılmak üzere 10,5 milyar TL fon tahsis edilmiştir. Okulların yeniden inşası, güçlendirilmesi ve onarımı için yaklaşık 14,4 milyar TL harcanmıştır.¹³ Yaygın eğitime erişimin azalması, okulu bırakma riskini artırmış, çocukların refahını etkilemiş ve mülteci toplulukları ve ev sahibi toplum içindeki çocuklar arasındaki sosyal uyum sorunlarını daha da kötüleştirmiştir. Geçici koruma ve uluslararası koruma altındaki daha büyük çocuklar, hasarlı üniversite binaları, uzaktan eğitime sınırlı erişim,

2023 yılında deprem bölgesi için prefabrik okullar, afet riskinin azaltılması, bakım ve inşaat için kullanılmak üzere 10,5 milyar TL fon tahsis edilmiştir.

ekonomik zorluklar, barınma sıkıntısı ve psikolojik etkiler gibi zorluklarla karşı karşıyadır.¹⁴

Mülteci haneleri, geçtiğimiz yıl içinde çocuklarının akranları tarafından zorbalığa maruz kaldığı ve eğitim personelinin okullarda mülteci çocuklara karşı duyarsız kaldığı vakaların sayısının arttığını bildirmiştir. Bu durum, çocukların eğitim programlarına devam etmemesinin bir nedeni olarak dile getirilmiştir. Mülteci nüfusuna yardım sağlayan çeşitli kuruluşlar uzun zamandır bu endişelerin altını çizmektedir.^{15,16,17}

Türkiye'de 3RP,¹⁸ Depreme Müdahale ve Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İş Birliği Çerçevesi (UNSDCF) gibi çeşitli platformlar, eğitim de dâhil olmak üzere mültecilerin ve ev sahibi toplumun ihtiyaçlarının karşılanmasına odaklanmaktadır. Eğitim Sektörü Çalışma Grubu (ESÇG), 3RP ile uyumlu bir platform oluşturmak, mükerrer hizmetleri ortadan kaldırmak ve eğitimi temel bir hak olarak kabul ederek mültecilere ve ev sahibi topluma yönelik desteği en üst düzeye çıkarmak için stratejik önceliklere odaklanmak amacıyla 2014 yılında kurulmuştur. ESÇG, hizmet sunumunu, karar alma desteğini, 3RP eğitim stratejisinin uygulanmasını, performans izlemeyi, kapasite geliştirmeyi, çok düzeyli savunuculuğu ve etkilenen nüfusa karşı hesap verebilirliği koordine etmeyi amaçlamaktadır. Şu anda gruba UNICEF liderlik etmektedir. Türkiye, etkin ve tutarlı bir koordinasyon sağlamak için ulusal ve yerel yapılar arasında ayrım gitmektedir. Ankara'dan yürütülen ulusal koordinasyon, stratejik yönlendirme sağlamakta ve tüm müdahale alanlarında tutarlılık ve standart uygulamaya sağlamaktadır. Gaziantep (Güneydoğu Anadolu bölgesini kapsayacak şekilde), İstanbul (Marmara bölgesi) ve İzmir'deki (Ege bölgesi) yerel yapılar, ye-

¹³ <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/02/Kahramanmaraş-ve-Hatay-Depremleri-Yeniden-İmar-ve-Gelisme-Raporu-1.pdf>

¹⁴ Eğitim Çalışma Grubu Toplantılarında paylaşıldığı üzere, eğitim sektörü çalışma grubu üyelerinin sahaya dayalı gözlemleri

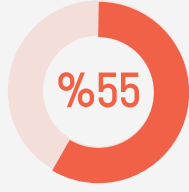
¹⁵ Eğitim Çalışma Grubu Toplantılarında paylaşıldığı üzere, eğitim sektörü çalışma grubu üyelerinin sahaya dayalı gözlemleri

¹⁶ Kurumlar Arası Koruma Çalışma Grubu. 2022. Kurumlar Arası Koruma İhtiyaçları Değerlendirmesi, 6. tur (s.5). Erişim tarihi: Haziran 2023.

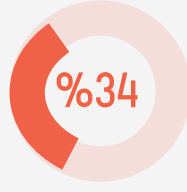
¹⁷ SUMAF: Ekim 2023'te Ankara, İzmir ve Adana'da Suriyeli mültecilerle gerçekleştirilen Odak Grup Görüşmeleri (toplamda 18 görüşme) (Sonuç Çerçevesi İzleme Raporu No. 12).

¹⁸ 3RP, mülteci müdahalesi için destek arayan, bağış toplayan ve müdahaleleri koordine eden kuruluşlar için bir finansman platformudur, ancak katılım finansmanı garanti etmez. Bununla birlikte, koordine faaliyetler sunar ve öncelikli ihtiyaçların karşılanmasına yönelik katkıları vurgular.

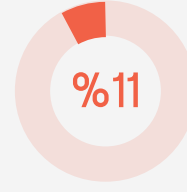
68 Kuruluş, Güneydoğu Bölgesindeki Deprem Müdahalesinde Yer Almıştır

Ulusal STK'lar

Uluslararası STK'lar

BM Kuruluşları

Çeşitli donörler Türkiye'deki deprem çağrısı için 41 milyon ABD doları taahhüt etmiş, ancak toplam taahhüdün %55,1'ine tekabül eden 22,6 milyon ABD doları alınmıştır.

rel ihtiyaçlara uyum sağlayacak şekilde potansiyel olarak belediye veya il yapıları ile iş birliği yaparak, bu stratejileri uygulamaya dökmekte, özerklik ve esnekliğe izin verirken sektörler arasında koordine ve standartlaştırılmış destek sağlamaktadır.

Eğitim sektörü üyeleri, en hassas durumdaki çocukların ihtiyaçlarını karşılamak ve kaliteli eğitim haklarını gerçekleştirmelerini sağlamak için tamamlayıcı hizmetler sunmaya devam etmiştir. İhtiyaç sahibi tüm çocuklara ve ergenlere kritik öneme sahip insani yardımın sağlanmasının önemi devam etmektedir. Mülteci ve depremlerden büyük ölçüde etkilenen Türk ev sahibi topluluklara yönelik desteğin sürdürülmesi elzemdir. Ancak, finansman eksiklikleri de dâhil olmak üzere çeşitli nedenlerle tüm hassas durumdaki nüfuslara ulaşma ve kaliteli eğitime erişim sağlama konusunda eksiklikler olabilir.

Eğitim sektörü, 2020'den 2022'ye kadar her yıl 3RP aracılığıyla çağrıya çıkılan fonların %71'ini alırken, 2023'te finansman düzeyi %36'ya düşmüştür. 2023 yılında, 3RP kapsamındaki 22 sektör üyesi, eğitime erişimin artırılması, kalite ve sistemin güçlendirilmesi için 49 göstergeye ulaşmayı hedeflerken, yalnızca yedi kuruluş fon almış ve müdahalede bulunabil-

miştir. 2023 3RP çağrısı, 20 ortaktan toplanan 142,9 milyon dolara ulaşmış ve 51,9 milyon dolarlık fon¹⁹ ile fon ihtiyacının %36'sı karşılanmıştır. Finansman açığının bir nedeni de fonların deprem müdahalesini desteklemek üzere önceliklendirilmesiydi. 2024 yılında UNICEF, UNHCR, IOM ve ulusal ve uluslararası STK'lar dâhil olmak üzere 20 kuruluş, eğitim sektörü yardımı için 781.570 kişiyi hedefleyerek toplam 183,63 milyon dolar tutarında sektör fonunun toplanması için çağrıya bulunmuştur. Mayıs 2024 itibarıyla, 12,12 milyon dolar toplanmış olup, bu tutar çağrının amaçladığı tutarın %6,6'sına tekabül etmektedir. Güneydoğu bölgesindeki deprem müdahalesinde %55'i ulusal STK'lar, %34'ü uluslararası STK'lar ve %11'i BM kuruluşları olmak üzere 68 kuruluş yer almıştır. Çeşitli donörler Türkiye'deki deprem çağrısı için 41 milyon ABD doları taahhüt etmiş, ancak toplam taahhüdün %55,1'ine tekabül eden 22,6 milyon ABD doları alınmıştır.²⁰ Sektör, özellikle depremlerden etkilenen en hassas durumdaki çocuk ve ergenleri hedef alarak Türkiye'deki eğitim programlarının erişimini, kapsamını ve etkinliğini artırmak için kalkınma aktörleriyle sinerjiyi geliştirmeyi amaçlamaktadır.

¹⁹ 3RP 2023

²⁰ Inter-Agency Unit FTS-financial tracking system.

5. Giriş

5.1. Gerekçe ve Hedefler

Şubat 2023'te gerçekleşen yıkıcı depremlerin ardından ESÇG Nisan 2024'te bir Hızlı İhtiyaç Değerlendirmesi başlatmıştır. Değerlendirme, depremden etkilenenler de dâhil olmak üzere mültecilerin ve depremden etkilenen Türk ev sahibi toplumun kaliteli eğitime erişimde karşılaştıkları zorlukların ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Değerlendirme, ilgili eğitim olanaklarındaki eğitim durumu ve devamlılık örüntülerinden okul çağındaki çocuklar için eğitim hizmetlerinin mevcudiyetine kadar eğitimin çeşitli yönlerine odaklanmaktadır.

Değerlendirme kapsamı aşağıdakileri içermektedir:

Çocukların eğitim durumu ve eğitim programlarına/faaliyetlerine devamlılık oranları.

Çocukların okullarda veya ilgili eğitim ortamlarındaki geçirdikleri ortalama günlük saat.

Etkilenen nüfus için okullar, eğitim materyalleri, temiz su ve sanitasyon tesisleri gibi temel kaynakların mevcudiyeti.

Hane halklarının çocuklarının okula düzenli olarak devam etmelerini sağlamak için ihtiyaç duydukları destek hizmetleri.

Engeli olan çocuklar için eğitim fırsatlarının erişilebilirliği.

Resmî ve gayriresmî yerleşim yerlerinde ikamet edenler ve depremler nedeniyle ülke içinde yerlerinden edilenler de dâhil olmak üzere depremden etkilenen bireylerin ihtiyaçları.

Değerlendirme, depremden etkilenen nüfusun ve mültecilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında ulusal ve yerel düzeylerde eğitim sektörü üyelerini ve hükûmet yetkililerini destekleyecek bir kanıt temeli oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu, ESÇG üyelerinin ve paydaşların koordinasyon mekanizmalarını daha iyi özelleştirmelerini, kritik hassasiyetleri önceliklendirmelerini, eğitime erişimi iyileştirmelerini ve eğitim sistemine entegrasyonu teşvik etmelerini sağlayacaktır. Değerlendirme, etkilenen topluluklarla iş birliği yaparak, Türkiye'de eğitimin dayanıklılığını ve kapsayıcılığını artıracak ve etkilenen nüfusun uzun vadeli kalkınmasına ve refahına katkıda bulunacak müdahalelerin geliştirilmesinde yararlanılacak bilgileri sağlamayı amaçlamaktadır.

5.2 Metodoloji

ESÇG üyeleri, değerlendirme için görev tanımı ve veri toplama araçlarının geliştirilmesine aktif olarak katkıda bulunmuştur.

Depremden etkilenen nüfusun ihtiyaçlarını anlamak için, değerlendirme hem mülteci hem de depremden etkilenen Türk ev sahibi toplum hanelerini kapsamıştır. Daha spesifik olarak, değerlendirme ister etkilenen bölgede kalmış ister depremlerden etkilenmeyen illere taşınmış olsunlar, depremlerden etkilenen toplulukları hedef almıştır. Veri toplama metodolojisi, depremlerden etkilenen illere ve depremlerden sonra ülke içinde yerinden edilmiş kişilere (ÜİYEK) ev sahipliği yapan illere odaklanmış ve Türkiye'de ikamet eden farklı milletlerden 5 ila 17 yaş arası çocuklara odaklanmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin Marmara ve Ege bölgeleri gibi depremden etkilenmeyen diğer bölgelerdeki/illerdeki mültecilerin mevcut ve henüz ele alınmamış eğitim ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için bu değerlendirmeye onlar da dâhil edilmiştir.

5.2.1 Örnekleme Metodolojisi

Değerlendirmede, farklı uyruklardan mültecileri ve depremden etkilenen Türk vatandaşlarını kapsayacak şekilde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bilimsel örnekleme yöntemleriyle kapsam

geniştirilmiş ve bu ihtiyaçların etkin bir şekilde ele alınması amaçlanmıştır. Bununla birlikte, ESÇG, sahadaki ihtiyaçları daha iyi anlamak ve Türkiye genelinde mültecilerin ve yerinden edilmiş toplulukların yaşadığı daha fazla sayıda ile ulaşmak için destekleyici örnekler kullanmayı göz önüne almıştır.

Değerlendirmede, okul çağında çocuğu olan en az 3.000 haneyi hedef alan bir hane halkı anketi kullanılmıştır. Bu metodoloji, depremden etkilenen ve

etkilenmeyen topluluklardaki mültecilerin, depremden etkilenen bölgedeki Türk çocuklarının ve depremden etkilenmeyen diğer illere göç edenlerin eğitim ortamına ilişkin anlamlı bilgiler elde edilmesine olanak tanıyan sağlam ve temsili bir örneklem büyüklüğü sağlamaktadır. Devamlılık oranları, eğitim kaynaklarına erişim ve engeli olan çocukların karşılaştığı engeller de dâhil olmak üzere temel bulguları elde etmek için nicel analiz yöntemleri kullanılmıştır.

5.2.2 Dış Erişim ve Veri Toplama Yöntemleri

Kapsamlı değerlendirme, ESÇG lideri olarak UNICEF'in öncülüğünde stratejik dış erişim ve veri toplama yöntemleriyle yürütülmüştür. Eğitimde karar alma süreçlerine bilgi sağlamak üzere farklı bakış açılarını bir araya getirmek için iş birliği teşvik edilmiştir.

Değerlendirmeye ilişkin farkındalığı artırmak için sektör toplantıları:

ESÇG, sektör katılımcılarını tarihi yaklaşan değerlendirme hakkında bilgilendirmek için İç Anadolu (Ankara), Ege, Akdeniz, Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ulusal ve yerel düzeylerde sektör koordinasyon toplantıları düzenlemiştir. Bu oturumlarda değerlendirmenin hedefleri, metodolojisi ve zaman çizelgesi hakkında brifing verilirken, üyelerin soru ve endişelerini dile getirmelerine imkân tanınmıştır.

Değerlendirme aracı hakkında ESÇG üyelerine erişim:

ESÇG, veri toplama aracına erişimlerini sağlamak için eğitim sektörü üyelerine ulaşmıştır. Bu girişim, iş birliğini teşvik etmiş ve veri toplamaya katkıda bulunacak ve veri toplama çalışmasını destekleyecek değerli bilgilere sahip ESÇG üyelerinin ve faydalanıcılarının katılımını sağlamıştır.

ESÇG üyeleri ile veri toplama konusunda ön oryantasyon toplantıları:

ESÇG üyeleriyle yapılan ön ikili toplantılar, ihtiyaç değerlendirmesi, faydalanıcılara erişim, veri eksikliklerinin belirlenmesi, rollerin netleştirilmesi ve paydaşlar arasındaki koordinasyonun düzenlenmesi ile ilgili soruları ele almak için odaklı tartışmaların gerçekleştirilmesini sağlamıştır.

Mobil uygulama aracılığıyla hane halkı/ebeveyn anketleri:

ESÇG üyeleri hane halkı/ebeveyn anketlerini bir mobil uygulama aracılığıyla gerçekleştirmiştir. Hane halkı üyeleri ve ebeveynler tarafından belirtilen eğitim ihtiyaçları ve gerekli hizmetler hakkında bilgi toplamak için çevrim içi olarak hizmet veren KoBo platformu anket aracı olarak kullanılmıştır. Mobil uygulama, veri toplamayı kolaylaştırarak üyelerin daha fazla haneye erişmesini sağlarken lojistik engelleri de azaltmıştır.

Değerlendirme aracının diğer 3RP sektörlerini kapsayacak şekilde genişletilmesi:

Değerlendirme aracına ESÇG üyeleri ve Koruma gibi diğer ilgili sektörler erişebilmiştir. Bu, kapsayıcılığı sağlamış ve katılımın kapsamını genişleterek farklı bakış açılarının elde edilmesini mümkün kılmıştır.

Değerlendirmenin bağımsız olarak tamamlanması:

Katılımcılar anketi, esnek şekilde, çevrim içi veya çevrim dışı olarak KoBo bağlantısı aracılığıyla bağımsız olarak tamamlamıştır. Bu yaklaşım, daha yüksek yanıt oranlarının elde edilmesini sağlamış ve etkilenen topluluklardan gelen farklı düşüncelerin dahlini sağlamıştır.

© UNICEF/UNI427138/Karacan

5.2.3 Veri Analizi

UNICEF'in genel liderliği altında, veri kalitesi güvencesi ve analizi titizlikle yönetilerek mülteci ve deprem- den etkilenen diğer nüfusların eğitim ihtiyaçlarına ilişkin sağlam bilgiler elde edilmiştir.

Masabaşı İnceleme

Bu değerlendirme raporunun arka plan bölümü, MEB 2023 Resmî İstatistikleri, 3RP eğitim sektö- rü nitel verileri, saha gözlemleri, kurumlar arası mali takip sistemi ve diğer erişilebilir kaynaklar gibi uygun şekilde atıfta bulunulan birden fazla kaynaktan elde edilen verileri içermektedir.

Nicel Analiz:

Toplanan veriler, temel bulguları elde etmek için nicel analize tabi tutulmuştur. Devamlılık örüntülerini, eğitim ihtiyaçlarını, hizmet gerek- sinimlerini ve kapsayıcılığı analiz etmek için istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Bu analiz, mülteciler ve depremden etkilenen nüfus için- de eğitime erişim ve devamlılık konusundaki eğilimlerin, örüntülerin ve eşitsizliklerin belirlen- mesini sağlamıştır.

Veri Görselleştirme Araçları:

Bulguları etkili bir şekilde sunmak için veri görselleştirme araçları kulla- nılmıştır. Nicel verileri görselleştirmek için grafikler, çizelgeler ve haritalar kullanılarak karmaşık bilgiler paydaşlar için daha erişilebilir ve anlaşıla- bilir hâle getirilmiştir. Temel bilgilerin açık ve özlü bir şekilde sunulması iletişimi güçlendirmiş ve bilgiye dayalı karar alma sürecini kolaylaştı- rmıştır.

Görüşler ve İncelemeler:

Değerlendirme hedefleriyle uyumu sağlamak için ilerlemeyi, zorlukları ve veri toplama stratejilerindeki düzeltmeleri tartışmak üzere ESÇG üye- leriyle düzenli güncelleme ve geri bildirim oturumları düzenlenmiştir. Devam eden veri kalitesi izleme çalışmaları tutarsızlıkları tespit ederek sorgu veya düzeltmeler yapılmasını sağlarken, gözden geçirme toplantıları bulguların geçerliliğini ve güvenilirliğini değerlendirerek eğitim ihtiyaçla- rının doğru bir tasvirini oluşturmuştur. Veri toplama yöntemleri üzerine dile getirilen görüşler, değerlendirme bütünlüğünü ve etkinliğini koru- mak için çok önemli olan iyileştirme alanlarının tespit edilmesini sağla- mıştır.

5.2.4 Araştırmanın Sınırlamaları

Araştırmanın sağlamlığı ve kapsamlılığı göz önüne alındığında, aşağıda özetlenen doğal sınırlamalarının kabul edilmesi ve ele alınması zorunludur.

Örnekleme Yanlılığı:

Titiz örnekleme tekniklerinin kullanımına rağmen, özellikle belirli grupların yeterince temsil edilmediği veya erişilemediği durumlarda yanlılık mevcut olabilir. Değerlendirmenin niteliği (bir hızlı değerlendir- me olması) göz önünde bulundurulduğunda, illerdeki ayrıntılı kırımlar için tabakalı örnekleme yapmak mümkün olmamıştır. Yükseköğretim- le ilgili ihtiyaçlar, yaş sınırlamaları nedeniyle buraya dâhil edilmemiştir.

Dil ve Okuryazarlık:

Okuryazarlıkla ilgili varsayımlar, özellikle dezavantajlı veya Türkçe ko- nuşmayan gruplar için homojen şekilde geçerli olmayabilir. Veri toplama araçları, farklı katılımcıları kapsayacak şekilde Arapça, İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanmıştır.

Veri Toplama Yöntemi:

Yerinde ve uzaktan yöntemler kullanılmıştır, ancak özellikle ulaşılması zor bölgelerde belirli nüfuslara ulaşmada sınırlamalar olabilir.

Öz Bildirim Yanlılığı:

Sosyal istenirlik yanlılığı, özellikle engellilik veya eğitim programlarına devam etmeme nedenleri gibi hassas konulara ilişkin yanıtları etkile- miş olabilir.

Engelliliğin Yorumlanması:

Kültürel farklılıklar engelliliğin nasıl anlaşıldığını etkileyebilir ve potan- siyel olarak eksik bildirim veya yanlış beyana yol açabilir.

Zamansal Sınırlamalar:

Araştırma, deprem sonrası koşullara odaklanmakta olup, araştırmanın kalıcı ihtiyaçları gözden kaçırma ihtimali bulunmaktadır.

Yanıt Oranı:

Yüksek ve çeşitlilik arz eden bir yanıt oranı elde etmek zor olabilir ve bu verilerin temsil gücünü etkileyebilir.

Sınırlı Yanıt Seçenekleri:

Bazı sorular deneyimlerin veya ihtiyaçların tamamını kapsamayabilir. Bu durum, başka bir kategorinin sağ- lanmasıyla hafifletilmiştir.

Genelleme:

Sonuçların genelleştirilmesinde, özellikle de belirli alt grupların örneklemede aşırı temsil edilmesi durumunda dikkatli olunması gerekmektedir. Depremden etkile- nen illerden toplanan verilerin oranı %58,95'tir.

Kültürel Farklılıklar:

Araştırma, müdahaleyi, uygunluğu ve etkinliği etkile- yen kültürel nüansları tam olarak hesaba katmayabilir. Kültürel farklılıklar, farklı art alanlardan gelen mülteci- lerle iletişimi engellemiş olabilir. Kültürel bağlamın göz önüne alınması, doğru değerlendirme ve katılım için çok önemlidir.

Veri Kalitesi ve Güvenliği:

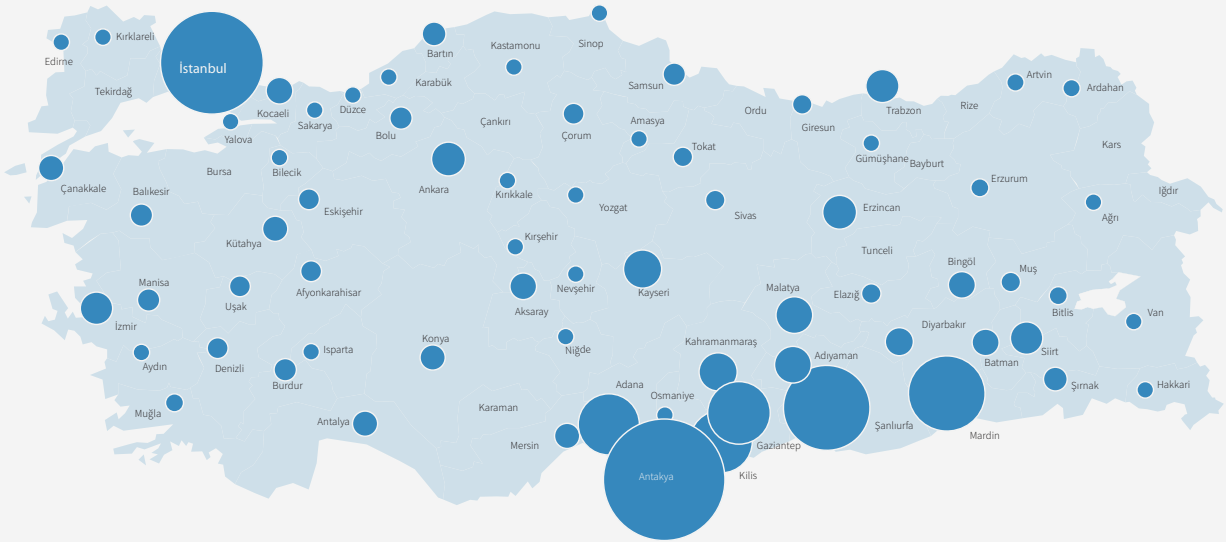
Verilerin doğruluğunu, güvenilirliğini ve gizliliğini koru- mak çok önemlidir ancak dinamik ortamlarda zordur. Sınırlı internet bağlantısı, gizlilikle ilgili endişeler ve hassas bilgilerin korunması ihtiyacı veri toplama ve yö- netimini zorlaştırmaktadır.

6. Değerlendirme Bulguları

6.1. Demografik Profil

Bu bölüm katılımcıların demografik özelliklerini ayrıntısıyla sunmakta ve uyruk, ikamet edilen il, yerinden edilme durumu ve okul çağındaki çocukların varlığı gibi temel faktörlere odaklanmaktadır. Bu değerlendirme sırasında Türkiye genelinde 71 ilden toplanan veriler, değerlendirilen nüfusun farklı geçmişleri ve içinde buldukları koşullar hakkında değerli bilgiler sunmakta ve toplanan verilerin daha fazla incelenmesi ve yorumlanması için bir anlayış temeli tesis etmektedir. Araştırmaya 4.156 hane katılmış ve 5-17 yaş arası 8.517 çocuk (%51,90'ı kız) temsil edilmiştir.

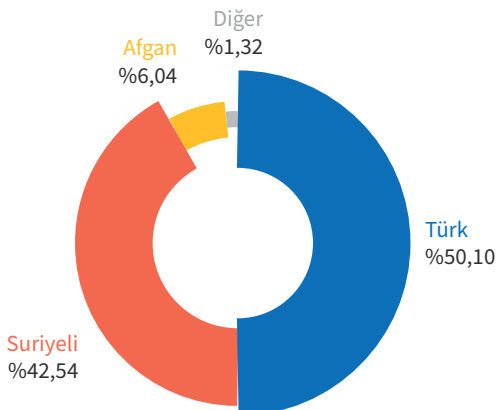
Şekil 1. Coğrafi Ayrıntılar – Tüm Değerlendirme Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

6.1.1 Katılımcıların Uyruk Profili

Şekil 2. Değerlendirmeye Katılanların Uyruklarına Göre Yüzdeleri

Toplam 4.156 haneden oluşan katılımcı havuzunun %50,10'u depremde etkilenen illerde yaşayanlar ve etkilenen illerden etkilenmeyen bölgelere taşınanlar da dâhil olmak üzere depremde etkilenen Türk vatandaşlarından oluşmaktadır. Geri kalan katılımcıların %42,54'ünü Suriyeliler, %6,04'ünü Afganlar ve %1,32'sini diğer uyruklardan mülteciler oluşturmaktadır.

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

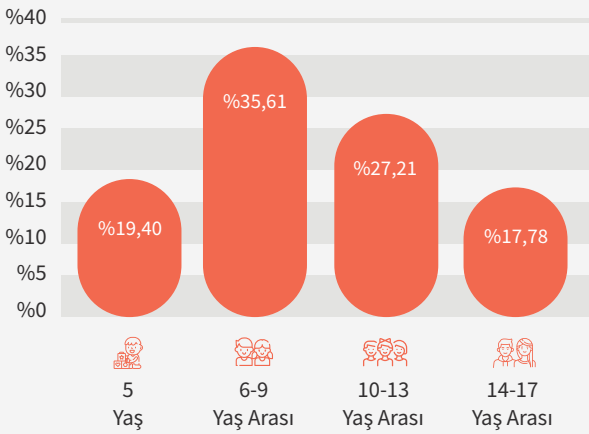
6.1.2 Depremlerden Etkilenen Katılımcıların Profili

Toplam 8.517 çocuklu 4.156 haneden oluşan katılımcı havuzunda, 5.196 çocuklu (%52'si kız) 2.627 hane depremden etkilendiğini bildirmiştir ve bu da örneklemin %63,20'sini temsil etmektedir. Bu hanelerin %53,40'ı Türk, %43,40'ı Suriyeli, %1,82'si Afgan ve %0,91'i diğer milletlerden mültecilerden oluşmaktadır.

Örneklemin %36,60'ını temsil eden 3.321 çocuklu (%53,14'ü kız) geri kalan 1.529 hane depremlerden etkilenmemiştir.

6.1.3 Katılımcı Örneklemindeki Okul Çağındaki Çocukların Profili

Şekil 3. Araştırmaya Katılan Örnekleimde Yaşa Göre Okul Çağındaki Çocukların Oranı

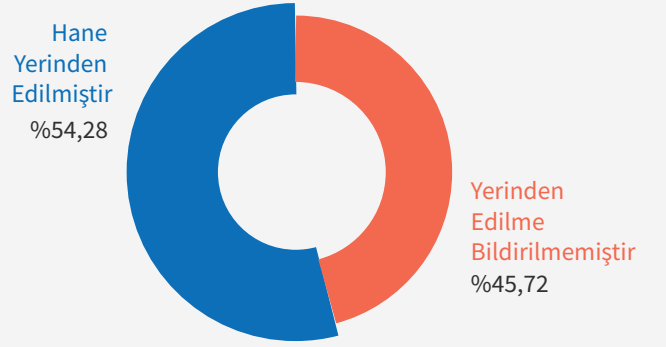

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Araştırmaya katılan 4.156 hanedeki 8.157 okul çağındaki çocuğun 4.233'ü (%51,90) erkek, 3.924'ü (%48,10) ise kızdır. Bu çocuklar içinde 6-9 yaş aralığında olanlar %35,61 ile en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu grubun %50,32'si kızlardan oluşmaktadır. Bir sonraki en büyük yaş grubu ise, %50,50'si kızlardan oluşan ve toplam içinde bir %27,21'lik bir orana sahip olan 10-13 yaş grubudur. Çocukların %19,40'ı 5 yaşındadır ve bunların %54,51'i kızdır. Son olarak, 14-17 yaş arası çocuklar toplam katılımcıların %17,78'ini temsil ederken, bu grubun %54,36'sını kızlar oluşturmaktadır.

6.2 Depremlerin Ardından Hane Halklarının Yer Değiştirmesi

Şekil 4. Depremlerin Yerinden Ettiği Depremden Etkilenen Hane Yüzdeleri

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Depremlerden etkilenen ve toplam örneklemin %63,20'sini oluşturan 2.627 haneden 1.426'sı ve toplamda 2.960 çocuk (%53,07'si kız) depremler nedeniyle yerinden edilmiştir. Yer değiştirme, depremden etkilenen illerdeki başka alanlara ve depremden etkilenmeyen illerdeki yerlere doğru gerçekleşmiştir. Yani, depremden etkilenen hanelerin %54,28'i yerinden edildiğini bildirmiştir. Tüm katılımcı havuzundaki hanelerin %34,02'si yerinden edilme deneyimi yaşamıştır.

Depremlerin ardından yerinden edildiğini teyit eden 1.426 hanenin %46,77'sini Türk vatandaşları, %50,77'sini Suriyeliler, %1,82'sini Afganlar ve yerinden edilen nüfusun %0,63'ünü oluşturan diğer uyruklardan bireyler oluşturmaktadır.

Tablo 1. Depremler Nedeniyle Yerinden Edilen Çocukların ve Hanelerin Uyruk ve Cinsiyet Bilgileri

Uyruk	Yerinden Edilen Hane	Toplam Çocuk	Kız Çocuk Yüzdesi
Yerinden Edilen Türk Haneleri	667	1.177	56,52
Yerinden Edilen Suriyeli Haneler	724	1.693	49,87
Yerinden Edilen Afgan Haneler	26	76	38,65
Yerinden Edilen Diğer Uyruklardan Haneler	9	14	29,63
Depremlerin Ardından Yer Değiştiren Toplam Hane Sayısı	1.426	2.960	53,07

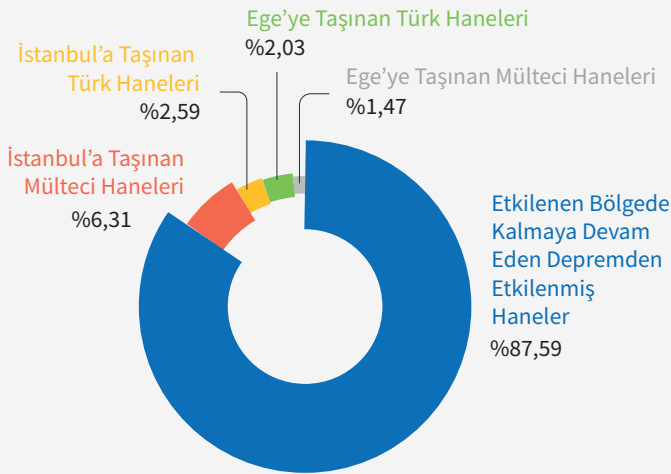
Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Depremden etkilenen ve depremler sebebiyle yerinden edilen 1.426 haneden 1.249'u (yani yerinden edilenlerin %87,59'u) aynı bölgede kalmayı tercih ederken, kalan 177 hane (yerinden edilenlerin %12,41'i) depremden etkilenmeyen bölgelere taşınmıştır.

Yerinden edilen 177 hane arasında depremden etkilenen hanelerin %70,17'si kendi evlerinde kalmaya/kendi evlerine dönmeye karar vermiştir. Geri kalanlar başka yerlere taşınmıştır: resmî konteyner kentler (%11,41), akraba veya arkadaşların evleri (%5,85), gayriresmî yerleşim yerlerinde ikamet (%3,00), resmî çadır kentler (%1,93), önceden hasar görmüş evlerde kalırken kısmen çadırlarda ikamet (%1,92) ve diğer belirtilmemiş yerler (%5,73).

Ayrıca, toplamda 59 çocuklu 37 Türk hane (yerinden edilmiş hanelerin %2,59'u) İstanbul'a taşınırken, 42 çocuklu 29 Türk hane (%2,03) Ege Bölgesi'ne taşınmıştır. Mülteciler arasında, çoğunluğu Suriyeli olan 217 çocuklu 90 hane (%6,31) İstanbul'a, 44 çocuklu 21 mülteci hane (%1,47) ise depremlerin ardından Ege Bölgesi'ne taşınmıştır.

Şekil 5. Uyuğu Göre Depremlerden Sonra Yerinden Edilen Hanelerin Hareketleri

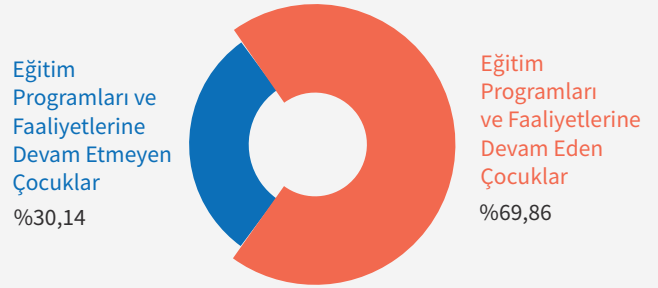

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

6.3 Okul Çağındaki Çocukların Eğitim Durumu

Veriler, veri toplama sırasında hanelerin %69,86'sında 5.950 çocuğun (%52,1'i kız) eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Bu arada, hanelerin geri kalan %30,14'ünde toplam 2.567 çocuğun (%50,78'i kız) bu tür programlara devam etmediği bildirilmiştir.

Şekil 6. Okul çağındaki Çocukların Eğitim Durumunun Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Aşağıdaki Tablo 2, herhangi bir eğitim programına ve faaliyetine devam etmeyen çocukların uyruklarının ve yaşlarının ayrıntılı bir dökümünü sunmaktadır. Değerlendirme, depremden etkilenen Türk hanelerinin %26,71'inin ister hâlâ etkilenen illerde yaşasınlar ister etkilenmeyen illere yerleşmiş olsunlar, eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam etmeyen çocukları olduğunu ortaya koymuştur. Bu çocukların %75,25'i 5 yaşındadır ve herhangi bir erken eğitim programına devam etmemektedir. Hem etkilenen hem de etkilenmeyen bölgelerdeki Suriyeli mülteci hanelerde çocukların %29,85'i eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam etmemektedir. Bu grubun %43,73'ü 5 yaşında, %29,13'ü ise 6-9 yaş arasındadır. Afgan hanelerde çocukların %55,38'i herhangi bir eğitim programına devam etmemektedir. Bunların %63,08'i 5 yaşında, %26,13'ü ise 6-9 yaş arasındadır. Benzer şekilde, Iraklı, İranlı, Somalili ve Yemenli ve diğer bazı uyruklardan mülteciler, çocuklarının %54,95'inin eğitim programlarına devam etmediğini ve bu çocukların %63,08'inin 5 yaşında olduğunu bildirmiştir.

Eğitim programlarına devam etmeyen çocukların oranının en yüksek olduğu yaş grubu, %53,01'i eğitime devam etmeyen ve %52,64'ü kızlardan oluşan 5 yaş grubudur. 6-9 yaş arası çocukların %22,50'si okula devam etmemekte olup, kız çocuklarının oranı %55,21 ile daha yüksektir. 10-13 yaş grubundaki çocukların sadece %10,35'i okula devam etmemektedir ve bunların %34,85'i kızdır. Son olarak, 14-17 yaş arası çocukların %14,14'ü okula devam etmemektedir ve bunların %53,39'u kızdır.

Veriler, özellikle Türk ve Suriyeli haneler arasında, eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam eden çocuklar arasında cinsiyet açısından eşitsizlikler olduğunu ortaya koymaktadır. Türk hanelerde çocukların %26,71'i okula devam etmemektedir ve bunların %59,24'ü kızdır. Eşitsizlik en çok 10-13 yaş grubunda belirgin olup, okula gitmeyenlerin %80,73'ünü kız çocukları oluşturmaktadır. Benzer şekilde, Suriyeli hanelerde çocukların %29,85'i eğitim programlarına devam etmemektedir ve bunların %49,78'i kızdır. En yüksek devamsızlık oranı %57,73 ile 6-9 yaş grubundaki kız çocukları arasındadır.

Tablo 2. Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Uyruk ve Yaşlarına Göre Analizi

Uyruk ve Yaş Kırılımı	Hane Halkları	Hane Halkları	Çocuklar	Devam Eden	Devam Etmeyen ²¹	Devam Etmeyen Çocuk %'si	Devam Etmeyen Kız %'si
Toplam	Genel Toplam	4.156	8.517	5.950	2.567	%30,14	%50,78
	5 Yaş		1.988	627	1.361	%53,01	%52,64
	6-9 yaş arası		2.969	2.391	578	%22,50	%55,21
	10-13 yaş arası		2.125	1.860	266	%10,35	%34,85
	14-17 yaş arası		1.435	1.072	363	%14,14	%53,39
Türk Haneler	Türk-Toplam Katılımcı Hane	1.800	3.144	2.301	843	%26,71	%59,24
	5 yaş		971	337	634	%75,25	%55,62
	6-9 yaş arası		875	794	81	%9,60	%69,19
	10-13 yaş arası		783	709	74	%8,74	%80,73
	14-17 yaş arası		515	461	54	%6,41	%57,45
Suriyeli Haneler	Suriyeli-Toplam Katılımcı Hane	2.124	4.901	3.438	1.463	%29,85	%49,78
	5 yaş		906	266	640	%43,73	%51,48
	6-9 yaş arası		1.942	1.515	426	%29,13	%57,73
	10-13 yaş arası		1.265	1.087	179	%12,21	%42,06
	14-17 yaş arası		788	569	218	%14,93	%35,61
Afgan Haneler	Afgan-Toplam Katılımcı Hane	176	381	170	211	%55,38	%32,49
	5 yaş		74	18	55	%26,13	%54,86
	6-9 yaş arası		133	64	69	%32,49	%22,91
	10-13 yaş arası		64	52	12	%5,63	%51,61
	14-17 yaş arası		111	36	75	%35,75	%21,83
Diğer Uyruklardan Haneler	Diğer-Toplam Katılımcı Hane	56	91	41	50	%54,95	%14,62
	5 yaş		37	6	32	%63,08	%12,20
	6-9 yaş arası		20	18	2	%3,85	%60,00
	10-13 yaş arası		13	12	2	%3,07	%75,00
	14-17 yaş arası		20	5	15	%30,00	%7,69

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

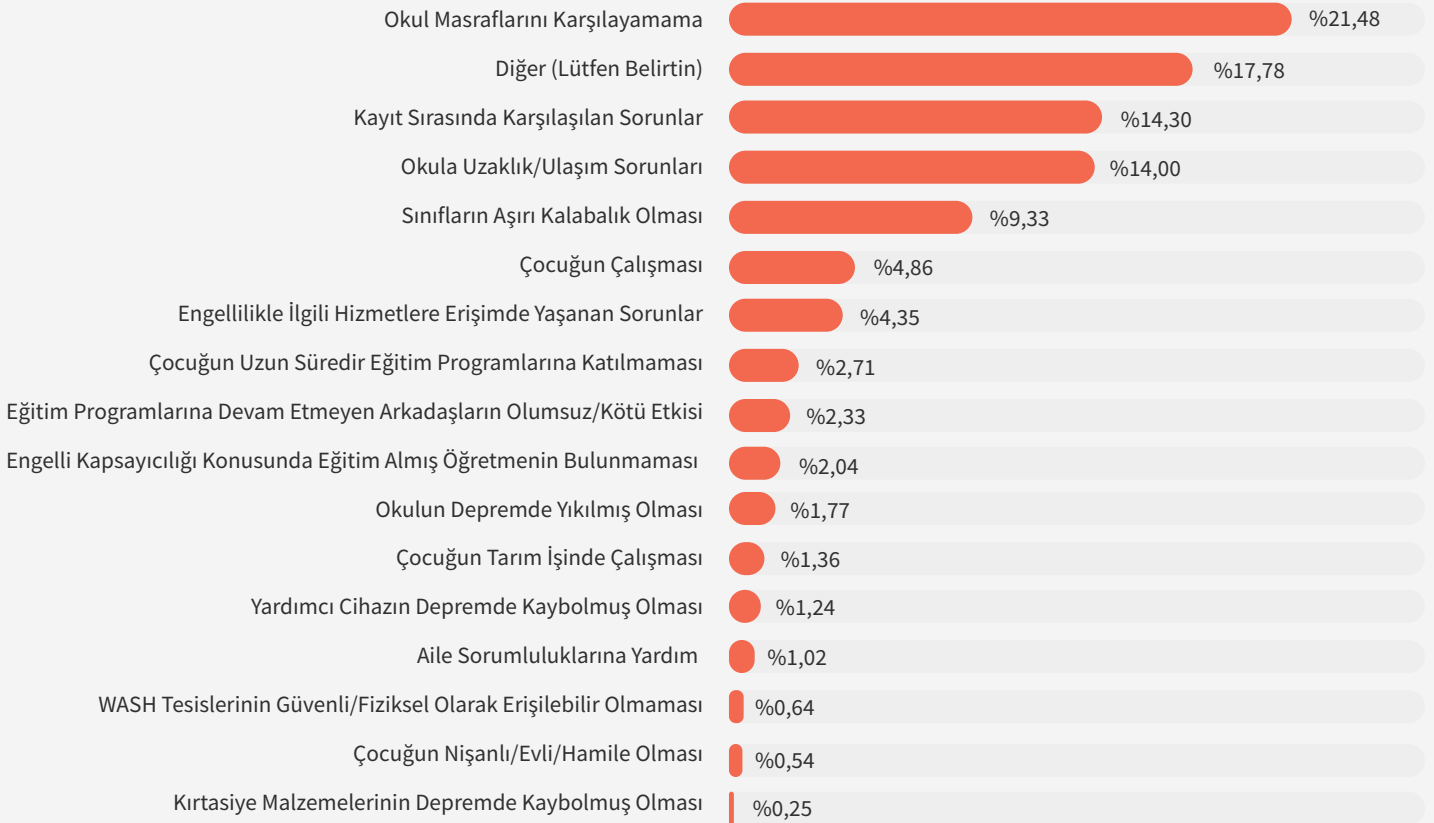
²¹ "Devam etmeyenlerin" yaş dağılımı, yaş grubu kategorisindeki toplamın yüzdesini temsil etmektedir.

6.4. Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmeme Nedenleri

Toplamda okul çağında 8.517 çocuğu olan hanelerden alınan yanıtlara göre, bu çocukların 2.567'si herhangi bir eğitim programına devam etmemektedir ve bu sayı araştırmaya katılan hanelerdeki toplam okul çağındaki çocuk sayısının %30,14'üne tekabül etmektedir. Veri toplama sırasında bu çocukların herhangi bir eğitim programına devam etmemesi, Şekil 7'de görülebildiği üzere çeşitli faktörlerle ilişkilendirilmiştir. Bunların başında hane halklarının çektiği mali sıkıntılar gelmektedir. Mali sıkıntılar, hane halklarının okulla ilgili masrafları karşılayamamalarına ve önemli oranda çocuğun (%21,48) eğitim programlarına devam edememesine neden olmaktadır. Ayrıca, %14,30 gibi önemli bir kısmı kayıt sürecinde engellerle karşılaşmaktadır veya gerekli kimlik belgelerinden yoksundur. Ayrıca, araştırma coğrafi zorlukların etkisini de göz önüne sermektedir. Çocukların %14,00'ü okullara olan uzaklığı ve ulaşım zorluklarını genel devamlılığın önündeki engeller olarak belirtmiştir. Ayrıca, katılımcıların %9,33'ü ta-

rafından çocukların eğitim programlarına devam etmemesinin bir nedeni olarak bildirilen sınıfların aşırı kalabalık olması durumu da kayda değer bir endişe kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır. Son olarak, araştırma engeli olan çocukların ihtiyaçlarının altını çizmektedir. Çocukların %4,35'i engellilikle ilgili hizmetlere erişimde zorluklarla karşılaşmakta ve bu durum eğitime katılımlarını zorlaştırmaktadır. Akranların okula devamsızlığa yol açan olumsuz veya istenmeyen etkisi vakaların %2,33'ünü oluşturmaktadır. Katılımcılar, çocuklarının okula devamsızlığının "diğer" nedenleri olarak yaş-sınıf uyumsuzluğu, çeşitli sağlık sorunları, zorbalık ve yetersiz RSPSD'yi dile getirmiştir. Bunlar yanıtların %17,78'ini oluşturmaktadır. Bu bulgular, okul devamlılığının önündeki engellerin çok yönlü doğasını ortaya koymakta ve bu sorunları ele almak ve tüm çocuklar için eğitime eşit erişim sağlamak için hedefli müdahalelerin önemini vurgulamaktadır.

Şekil 7. Çocukların Eğitim Programlarına ve Faaliyetlerine Devam Etmemesinin Nedenlerinin Analizi

Aşağıdaki Tablo 3'te detaylandırılan, çocukların neden eğitim programlarına katılmadıklarına ilişkin uyruk temelli analiz, Türk, Suriyeli, Afgan ve diğer uyrıklardan çocukların eğitim programlarına devam etmemelerinin çeşitli nedenlerini vurgulamakta ve her grubun karşılaştığı benzersiz zorlukları ortaya koymaktadır. Türk hanelerde en sık belirtilen neden %19,83 ile "Diğer" olup, sağlık sorunları, yerinden edilme ve RSPD eksikliği gibi çeşitli sorunlara

işaret etmektedir. Maddi kısıtlar da önemli bir rol oynamaktadır. Çocukların %17,22'si okul masrafları karşılanamadığı için okula devam edememektedir. Ayrıca, %17,27'si uzaklık ve ulaşım sorunlarıyla karşı karşıya kalırken, aşırı kalabalık sınıflar %15,41'i etkilemektedir. Kayıt sırasında yaşanan sorunlar %6,17'sini etkilerken, %3,51'i depremde yıkılan okullardan etkilenmiştir.

Tablo 3. Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmemesinin Nedenlerinin Uyuğa Göre Analizi

Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmeme Nedenleri	Türk %	Suriyeli %	Afgan %	Diğer %
Diğer (lütfen belirtin)	%19,83	%17,46	%4,10	%43,59
Okul masraflarını karşılayamama	%17,22	%20,82	%51,03	%2,56
Kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar	%6,17	%19,01	%12,98	%19,66
Okula uzaklık/ulaşım sorunları	%17,27	%13,61	%2,96	%11,11
Sınıfların aşırı kalabalık olması	%15,41	%6,31	%4,10	%13,68
Okulun depremde yıkılmış olması	%3,51	%0,67	%2,96	
Engellilikle ilgili hizmetlere erişimde yaşanan sorunlar	%3,06	%5,78	%0,23	
Çocuğun çalışması	%2,76	%6,02	%5,47	%4,27
Eğitim programlarına devam etmeyen arkadaşların olumsuz/kötü etkisi	%2,71	%1,61	%6,61	%0,85
Engelli kapsayıcılığı konusunda eğitim almış öğretmenin bulunmaması	%2,56	%1,84	%1,82	
Yardımcı cihazın depremde kaybolmuş olması	%2,51	%0,15		
Çocuğun uzun süredir eğitim programlarına katılmaması	%1,96	%2,75	%5,69	%3,42
Çocuğun tarım işinde çalışması	%1,46	%1,26	%1,82	%0,85
WASH tesislerinin güvenli/erişilebilir olmaması	%1,20	%0,41		
Ev işlerine yardım (yaşlılara/kardeşlere bakmak da dâhil)	%1,10	%1,11	%0,23	
Çocuğun nişanlı/evli/hamile olması	%0,75	%0,50		
Kırtasiye malzemelerinin depremde kaybolmuş olması	%0,50	%0,70		

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Suriyeli hanelerde çocukların okula devam etmemesinin başlıca nedeni okul masraflarının karşılanamamasıdır. Bu durum, çocukların %20,82'sini etkilemektedir. Kayıt sırasında yaşanan sorunlar da %19,01'lik bir oranla önemli bir etkiye sahipken, çocukların %17,46'sı "Diğer" sorunlardan etkilenmektedir. Uzaklık ve ulaşım sorunları çocukların %13,61'ini ve aşırı kalabalık sınıflar %6,31'ini etkilerken çocukların %6,02'si okula gitmek yerine çalışmaktadır. Afgan haneler ciddi mali sıkıntılar yaşamaktadır ve çocukların %51,03'ü masraflar karşılanamadığı için

okula devam etmemektedir. Sadece %4,10'u "Diğer" nedenlerden bahsederken, kayıt sırasında yaşanan sorunlar %12,98'ini etkilemektedir. Afgan çocukların %5,47'si okula gitmek yerine çalışmaktadır ve %5,69'u uzun süredir okula gitmemektedir. Diğer milletlerden hanelerin %43,59'u "Diğer" nedenleri dile getirmektedir. Kayıt sırasında yaşanan sorunlar %19,66'sını, aşırı kalabalık sınıflar ise %13,68'ini etkilemektedir. Uzaklık ve ulaşım çocukların %11,11'i için engel teşkil ederken, %4,27'si okula gitmek yerine çalışmaktadır.

Tüm uyruklar için ortak sorunlar arasında, özellikle Afgan haneler için ciddi olan mali kısıtlılıklar ve Suriyeli, Afgan ve diğer uyruklardan haneler için önemli olan kayıt sırasındaki sorunlar yer almaktadır. Türk ve Suriyeli çocuklar için uzaklık ve ulaşım sorunları dikkat çekerken, sınıfların aşırı kalabalık olması Türk ve diğer uyruklardan haneler için daha büyük bir endişe kaynağıdır. Çalışan çocuklar, özellikle Afgan ve Suriyeli haneler arasında olmak üzere, tüm gruplarda küçük ama dikkate değer bir sorundur.

Bunun yanında, yıkılan okullar ve yardımcı cihazların kaybı gibi özellikle Türk haneleri etkileyen belirli bir gruba has endişeler de söz konusudur. Ayrıca, önceki veriler, özellikle Türk ve Suriyeli haneler için geçerli olmak üzere, önemli cinsiyet eşitsizliklerini de göz önüne sermektedir. Bu eşitsizlikler eğitim programları ve faaliyetlerine devam etmenin yukarıdaki nedenleriyle kesişim içinde olabilir. Veriler, çocukların eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam etmelerini engelleyen mali, lojistik ve sosyo-kültürel faktörlerin karmaşık bir etkileşimine işaret etmektedir.

6.5 Eğitim Türüne Göre Çocukların Devamlılık Durumu

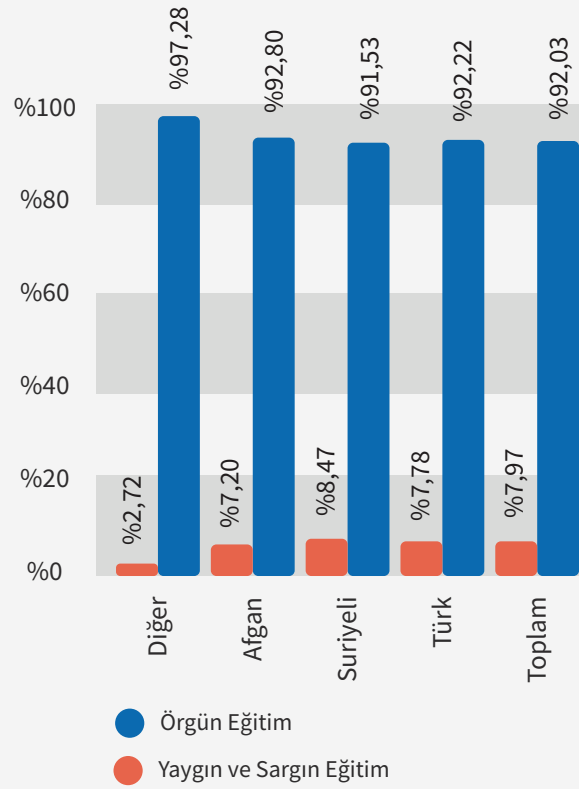
Tüm hanelerden alınan yanıtlara göre, okul çağındaki 5.950 çocuk eğitim programlarına katılmış olup, bu sayı araştırmaya katılan hanelerdeki toplam çocuk sayısının %69,86'sına karşılık gelmektedir. Verilerin toplandığı tarihte bu çocukların %92,03'ü örgün eğitime devam etmekteydi (%52,17'si kız) ve bu da 5.476 çocuğa (2.857'si kız) karşılık gelmekteydi.²² Ancak, sadece %7,97'si yaygın veya sargın eğitim programlarına veya faaliyetlerine katılmıştır (%52,03'ü kız); bu da 474 çocuğa (247'si kız) karşılık gelmektedir.²³

Beş yaşındaki çocukların %10,20'si yaygın eğitime (%45,35'i kız), %89,80'i ise örgün eğitime (%57,72'si kız) devam etmektedir. 10-13 yaş grubundakilerin %9,40'ı yaygın eğitime (%54,83'ü kız), %90,60'ı örgün eğitime (%49,80'i kız) devam etmektedir. 6-9

yaş grubunun %6,67'si yaygın eğitimde (%45,92'si kız), %93,33'ü örgün eğitimdedir (%49,93'ü kız). Son olarak, 14-17 yaş arası çocukların %6,91'i yaygın eğitimde (%64,08'i kız), %93,09'u ise örgün eğitimdedir (%57,31'i kız).

Şekil 8'deki verilere dayanarak yapılan değerlendirme, uyuşu ne olursa olsun çocukların çoğunun örgün eğitime devam ettiğini göstermektedir. Ancak Suriyeli çocuklar, listelenen uyruklar arasında en yüksek yaygın ve sargın eğitim oranına sahiptir. Diğer uyruklardan çocuklar yaygın ve sargın eğitimde en düşük orana sahiptir ve bu da örgün eğitim sistemine daha iyi entegrasyona işaret etmektedir.

Şekil 8. Farklı Eğitim Türlerine Devam Eden Çocukların Dağılımının Uyruklarına Göre Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

²² Örgün eğitim, yapılandırılmış, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından geliştirilen/onaylanan müfredatı kapsayan, çocuklara/gençlere Türk Resmî Eğitim sistemine (mesleki ve teknik eğitim ve özel ihtiyaçlar dâhil) erişim için açık yollar sağlayan ve MEB tarafından MEB'in kendi eğitim kurumlarında verilen tüm programları kapsar.

²³ Yaygın sistem/sargın sistem, örgün eğitim sistemi tanımına uymayan tüm programları içerir. Millî Eğitim Bakanlığı da dahil olmak üzere tüm ortaklar (diğer bakanlıklar, belediyeler ve sivil toplum ortakları) tarafından eğitim kurumları içinde ve dışında uygulanan programları kapsar. Bu programlar, çeşitlilikleri, esneklikleri ve çocukların veya ergenlerin yeni eğitim ihtiyaçlarına hızlı bir şekilde cevap verebilme yetenekleri ile öne çıkar. Bunlar örgün eğitim programlarına tamamlayıcıdır ve gençlik kulüpleri, gayriresmî gruplar veya toplum temelli öğrenme gibi gayriresmî ortamlardaki müfredat dışı faaliyetleri içerir.

6.6 Yaygın ve Sargın Eğitim Türleri Hakkında Bilgi

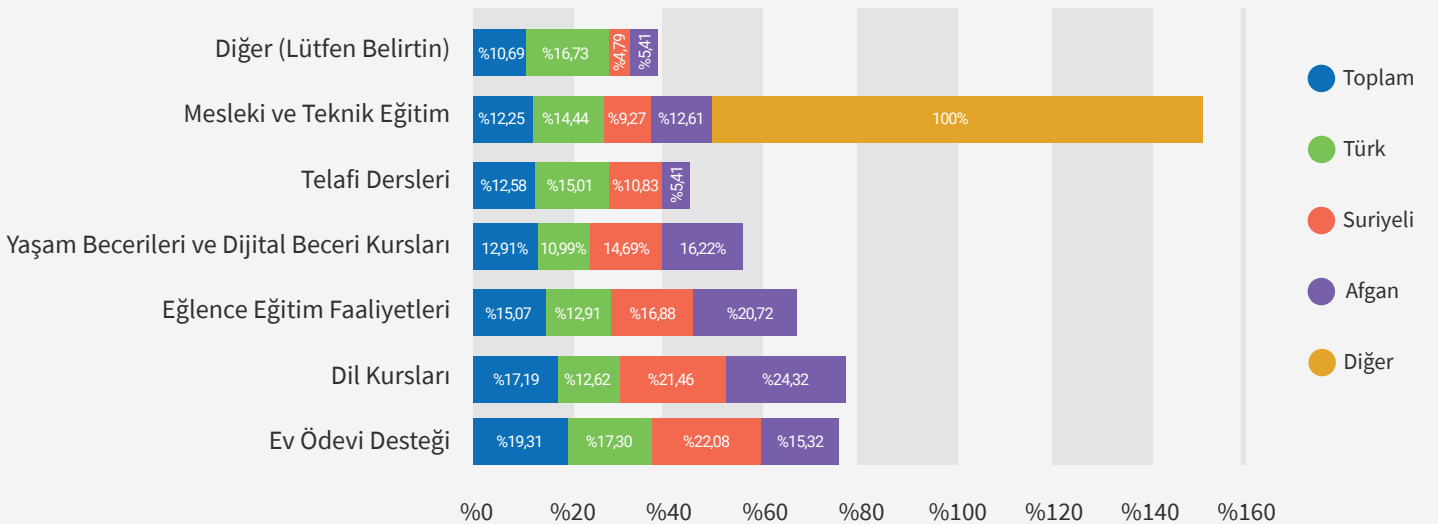
Bir tür eğitim programına/faaliyetine devam eden çocukların 474'ü (247 kız) veya %7,97'si yaygın veya sargın eğitim programlarına veya faaliyetlerine devam etmiştir.

Aşağıdaki Şekil 9, 474 çocuğun çeşitli yaygın ve sargın eğitim programlarına uyruklarına göre dağılımını analiz etmektedir. Analiz, farklı uyruklar ve cinsiyetler arasında katılım oranlarında önemli farklılıklar olduğunu ortaya koymakta ve farklı eğitim ihtiyaçları ve tercihlerine ışık tutmaktadır. Genel olarak, çocukların %19,31'i ev ödevi desteği almaktadır. Bu hususta cinsiyetler arasında önemli bir fark bulunmaktadır: Bunların 53,66'sı kızdır. Suriyeli çocuklar %22,08 ile ev ödevi desteğine en yüksek katılımı gösterirken, bu grubun %65,09'unu kız çocukları oluşturmaktadır. Türk çocukları %45,30'u kız olmak üzere %17,30, Afgan çocukları ise tamamı kız olmak üzere %15,32 ile onları takip etmektedir. Dil kurslarına çocukların %17,19'u katılmaktadır ve bunların %56,16'sı kızdır. Afgan çocuklar %24,32 ile en yüksek katılım oranına sahiptir ve bu grubun %33,33'ünü kızlar oluşturmaktadır. Suriyeli çocuklar %21,46 ile ikinci sırada yer alırken, Suriyeliler arasında kız çocuklarının oranı %60,19 ile daha yüksektir. Eğlence faaliyetlerine katılım oranı %15,07'dir ve katılımcıların %52,19'unu kızlar oluşturmaktadır. Afgan çocuklar %20,72 ile yine daha yüksek katılım gösterirken, kız çocuklarının oranı daha düşüktür (%29,09). Suriyeli çocuklar %56,17'si kız olmak üzere %16,88 oranında katılırken, Türk çocuklar %51,85'i kız olmak üzere %12,91 oranında katılmaktadır.

Çocukların %12,91'i yaşam ve dijital beceri kursları almaktadır ve bunların çoğunluğunu kız çocukları (%59,12) oluşturmaktadır. Afgan çocuklar %61,11'i kız olmak üzere %16,22 ile katılımı başı çekerken, onları %59,57'si kız olmak üzere %14,69 ile Suriyeli çocuklar takip etmektedir. Türk çocuklar %10,99 oranında katılım sağlarken; Türkler arasında kız çocuklarının oranı %61,74 ile daha yüksektir. Telafer derslerine çocukların %12,58'i katılırken, kızların oranı burada daha düşüktür (%44,57). Burada Türk çocukları %53,50'si kız olmak üzere %15,01'lik bir oranla ana katılımcılardır. Mesleki ve teknik eğitim kurslarına çocukların %12,25'i katılmaktadır ve bunların %53,08'ini kız çocukları oluşturmaktadır. Burada da Türk çocukları %14,44 ile en yüksek katılım oranına sahipken, bu alanda kız çocuklarının oranı sadece %6,26'dır. Afgan çocuklar %42,86'sı kız olmak üzere %12,61 oranında katılırken, Suriyeli çocuklar %39,33'ü kız olmak üzere %9,27 ile en düşük katılımı sahiptir.

Din eğitimi ve kreşe katılım %10,69 (%47,14'ü kız) düzeyindedir. Burada Türk çocukları başı çekmektedir (%50,86 kız çocuk oranıyla toplamda %16,73). Türk çocuklarını Afgan çocukları takip etmektedir (%16,67 kız çocuk oranıyla toplamda %5,41). Bu durum, farklı uyruklar arasında eğitim ihtiyaçlarının çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymakta ve bu farklı gereksinimleri karşılamak için hedefli eğitim müdahalelerine duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Şekil 9. Çocukların Farklı Yaygın ve Sargın Eğitim Programlarına Katılımının Uyruğa Göre Analizi²⁴

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

²⁴ Diğer uyruklardan katılımcılar yalnızca (%100) "Mesleki ve Teknik Eğitim" kurslarını tercih etmiştir.

6.7 Çocukların Devamlılık Örüntüleri

Aşağıdaki Şekil 9, eğitim programlarına devam eden 5.950 çocuğun devamlılık örüntülerini devamlılık sıklığı ve uyruklarına göre analiz etmektedir. Değerlendirme, çocukların çoğunun (%92,17) hem örgün hem de yaygın eğitim ortamlarında haftanın her günü ilgili bir eğitim programına katıldığını ve bu günlük katılımcıların %52,29'unun kız çocuğu olduğunu ortaya koymaktadır; bu da kız çocuklarının farklı eğitim ortamlarında ve uyruklarda iyi bir şekilde temsil edildiğini göstermektedir. Eğitime bu tutarlı günlük katılım, eğitim programlarının hem erkek hem de kız çocuklarının düzenli öğrenme fırsatlarına erişimini sağladığını ortaya koymakta ve dolayısıyla eğitim programlarının kapsayıcılığını ve faydalanıcılara erişimini gözler önüne sermektedir.

Ayrıca, çocukların %3,01'i (%51,87'si kız) haftada dört gün eğitim programlarına devam etmektedir. %1,89'u (%36,24'ü kız) ise kayıtlı olduğu hâlde ilgili bir eğitim programına devam etmemektedir. Okula kayıtlı olan ancak günlük eğitim programlarına katılmayan bu çocukların %36'sı kız çocuğu olduğuna dikkat edilmelidir.

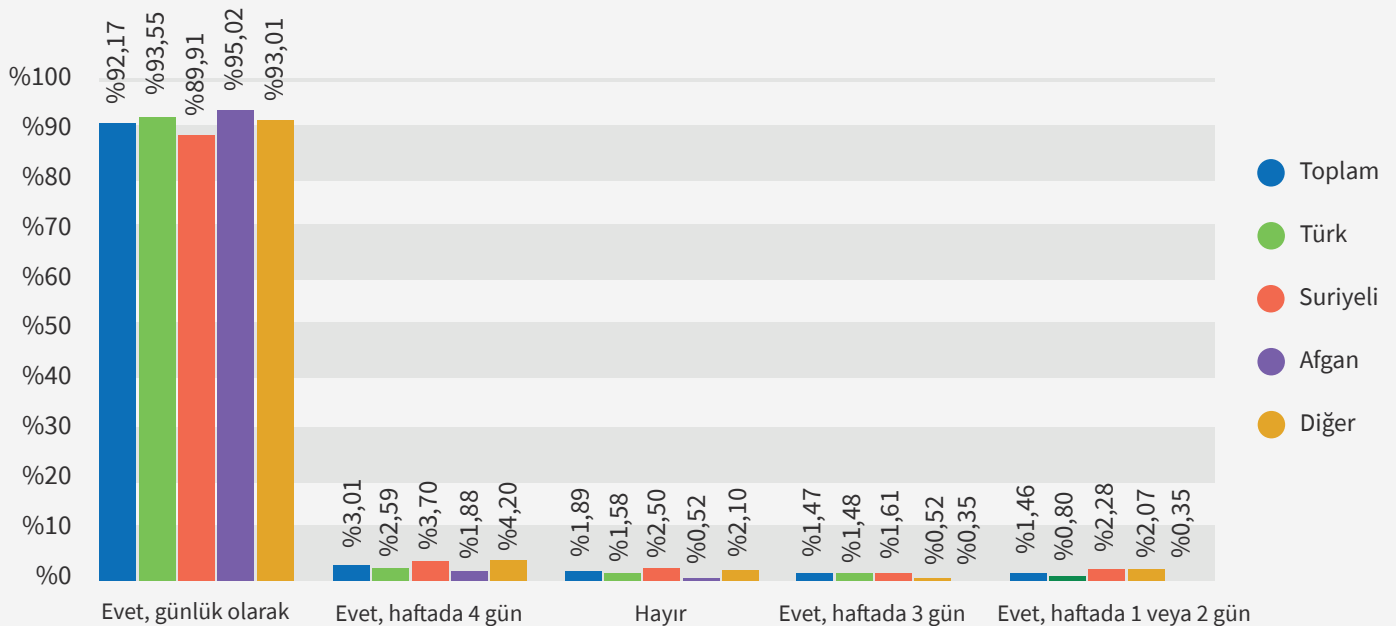
Depremden etkilenen ev sahibi topluluklarda çocukların %93,55'i (%52,78'i kız) her gün eğitim programlarına devam ederken, çocukların %1,58'i (%40,36'sı kız) kayıtlı olduğu hâlde devam etmemektedir. Çocukların %2,59'u (%49,32'si kız) haftada dört gün eğitim programlarına katılmaktadır.

Suriyeli çocukların %89,91'i (kızların %51,71'i) günlük olarak okula devam ederken, çocukların %2,50'si (kızların %29,48'i) kayıtlı olduğu hâlde eğitim programlarına devam etmemektedir. Ayrıca, Suriyeli çocukların %3,70'i (%53,28'i kız) haftada dört gün, %1,61'i haftada üç gün (%56,98'i kız) ve %2,28'i haftada bir veya iki gün (%58,61'i kız) eğitim programlarına devam etmektedir.

Afgan mülteci hanelerde çocukların %95,02'si (%50,17'si kız) her gün eğitim programlarına devam ederken, %0,52'si kayıtlı olduğu hâlde devam etmemektedir (%100'ü kız). Diğer uyruklardan katılımcılar çocuklarının %93,01'inin (%60,15 kız) günlük eğitim programlarına devam ettiğini, %2,10'unun ise kayıtlı olduğunu ancak devam etmediğini (%100 kız) bildirmiştir.

Veriler, tüm farklı uyruklarda yüksek günlük devamlılık oranları olduğunu ortaya koymakta; Afgan çocuklar en yüksek günlük devamlılığı göstermektedir. Ayrıca, veriler diğer gruplara göre biraz daha yüksek devamsızlık ve kısmi devamlılık oranına sahip olan Suriyeli çocuklar arasındaki farklı devam örüntülerini de ortaya koymaktadır. Uyuşu ne olursa olsun, çocukların çoğu günlük eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam etmekte olup, katılımcıların önemli bir kısmını kız çocukları oluşturmaktadır.

Şekil 10. Çocukların Farklı Örgün, Yaygın ve Sargın Eğitim Programlarına Katılımının Uyruğa Göre Analizi

6.8 Okula Devamlılığı Teşvik İçin Temel İhtiyaçlar ve Destek

Eğitimle ilgili temel hizmetlere erişimin sağlanması, eşitlikçi öğrenme fırsatlarının temelini oluşturduğundan hayati önem taşımaktadır. Tablo 4'te ayrıntısıyla gösterilen değerlendirme bulguları, katılımcıların %15,97'sinin güvenli bir öğrenme ortamını okula devamlılığı teşvik etmek için temel gereksinim olarak tanımladığını ortaya koymaktadır. Bunun hemen arkasından, %15,58 etkili öğretim ve öğrenim için eğitim materyallerine erişimin önemini vurgulamıştır. Ulaşım desteği, eğitime erişimin kolaylaştırılmasında ulaşımın oynadığı önemli rolü gösterecek şekilde, katılımcıların %11,33'ü için kritik bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Belirtilen diğer temel ihtiyaçlar arasında besleyici yemeklere erişim (%9,26), Türkçe dil kursları sunulması gibi dil desteği tedbirleri (%7,32), temiz içme suyu (%6,66), yerleşim alanlarında ders çalışmak veya dinlenmek için ortak alanların bulunması (%5,84), erişilebilir tuvaletler (%5,41), danışmanlık veya ruh sağlığı desteği (%5,41), elektrikle erişim (%4,29), uzman eğitim hizmetleri (%4,13) ve sosyal yardım programları (%3,60) yer almaktadır. Ayrıca, katılımcıların %2,73'ü çocuklarının eğitimine devam edebilmeleri için diğer özel ihtiyaç ve hizmetlerin²⁵ çok önemli olduğunu belirtirken, katılımcıların %2,46'sı engeli olan çocuklar için yardımcı cihazlara ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular, katılımcıların çocuklarının kaliteli eğitime erişimini ve eğitimde sürekliliği sağlamak için hayati olarak algıladıkları temel ihtiyaç ve hizmetlerin çeşitliliğinin altını çizmektedir.

Tüm uyruklardan hanelerin ortak ihtiyaçları arasında güvenli bir öğrenme ortamı ve eğitim materyalleri yer almaktadır. Bunun yanında, ulaşım desteği ve dil desteği gibi belirli ihtiyaçlarda da farklılıklar gözlenmekte ve bu da her grubun karşılaştığı benzersiz zorlukları ortaya koymaktadır.

Söz gelimi, Türk haneler güvenli bir öğrenme ortamına (%16,13), eğitim materyallerine (%12,77) ve ulaşım desteğine (%9,67) ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Suriyeli çocuklar en çok eğitim materyallerine (%19,04) ve güvenli bir öğrenme ortamına (%16,24) ihtiyaç duyarken, ulaşım desteği (%13,51) ve dil desteğine (%10,24) de önemli ölçüde ihtiyaç duymaktadır. Afgan çocuklar da güvenli bir öğrenme ortamı (%12,69) ve eğitim materyallerine (%14,29) öncelik verirken, ulaşım desteği (%10,10) ve danışmanlık veya ruh sağlığı desteğine (%8,18) önemli ölçüde ihtiyaç duymaktadır. Diğer uyruklardan çocuklar da benzer şekilde güvenli bir öğrenme ortamına (%15,90) ve eğitim materyallerine (%11,98) ihtiyaç duyarken, besleyici yemeklere (%8,93) ve dil desteğine (%8,50) ek ihtiyaç duymaktadır.

Katılımcıların %15,97'sinin güvenli bir öğrenme ortamını okula devamlılığı teşvik etmek için temel gereksinim olarak tanımladığını ortaya koymaktadır.

Yanıtlara göre, hanelerin %18,33'ü 5 yaşındaki çocuklarının güvenli bir öğrenme ortamına ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. Eğitim materyallerine %13,98, ulaşım desteğine %10,53 ve besleyici öğünlere %8,63 oranında ihtiyaç duyulmaktadır. Dil desteği (Türkçe dersleri) %7,69, temiz içme suyu %6,90 ve tuvaletlere erişim %5,82 oranında talep edilmektedir. 6-19 yaş arası çocukların %16,67'si eğitim materyallerine, %15,91'i güvenli bir öğrenme ortamına, %11,40'ı ulaşım desteğine, %10,21'i besleyici yemeklere ve %7,55'i dil desteğine ihtiyaç duymaktadır. 10-13 yaş arası çocukların %16,13'ü eğitim materyallerine, %15,07'si güvenli bir öğrenme ortamına, %11,70'i ulaşım desteğine, %9,35'i besleyici yemeklere ve %7,39'u dil desteğine ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca, %6,46'sının temiz içme suyuna ihtiyacı vardır. 14-17 yaş grubunun %15,53'ü eğitim materyallerine, %15,29'u güvenli bir öğrenme ortamına ve %12,23'ü ulaşım desteğine ihtiyaç duymaktadır.

²⁵ Katılımcılar tarafından belirtilen diğer nedenler arasında okul üniforması, okul çantası, kırtasiye malzemesi ve sağlıklıla ilgili destek eksikliği yer almaktadır.

Tablo 4. Okula Devamlılığı Teşvik Etmek için Belirlenen Temel İhtiyaç ve Hizmetlerin Uyuğua Göre Analizi

Temel İhtiyaçlar ve Gerekli Hizmetler	Toplam %	Türk %	Suriyeli %	Afgan %	Diğer %
Güvenli öğrenme ortamı	%15,97	%16,13	%16,24	%12,69	%15,90
Eğitim materyalleri (eğitim ve öğretim için)	%15,58	%12,77	%19,04	%14,29	%11,98
Ulaşım desteği	%11,33	%9,67	%13,51	%10,10	%6,97
Besleyici yemekler	%9,26	%8,73	%10,13	%7,42	%8,93
Dil desteği (örn. Türkçe dil dersleri)	%7,32	%4,71	%10,24	%7,19	%8,50
Temiz içme suyu	%6,66	%8,35	%4,89	%5,64	%6,75
İkamet yerinde ders çalışmak/güzel zaman geçirmek için ortak alanların mevcudiyeti	%5,84	%8,04	%3,33	%6,11	%5,23
Erişilebilir tuvaletler	%5,41	%7,54	%3,03	%5,26	%5,88
Danışmanlık veya ruh sağlığı desteği	%5,41	%6,28	%3,93	%8,18	%8,50
Elektrik	%4,29	%5,97	%2,46	%3,57	%5,66
Özel eğitim hizmetleri	%4,13	%4,07	%3,96	%5,64	%5,45
Toplum erişim programları	%3,60	%3,76	%3,17	%5,26	%3,92
Diğer (lütfen belirtin)	%2,73	%1,16	%4,28	%4,18	%3,27
Engeli olan çocuklar için yardımcı cihazlar (gözlük, tekerlekli sandalye, işitme cihazı vb.)	%2,46	%2,83	%1,74	%4,46	%3,05
Öğretmen mevcudiyeti	%0,01		%0,03		

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

6.9 Engellilik Kapsayıcılığı

Yapılan değerlendirmede, katılımcıların %93,56'sı çocuklarının herhangi bir engeli olmadığını belirtmiştir. Geri kalan katılımcıların %5,57'si çocuklarının depremde önce engeli olduğunu belirtmiştir ve bu vakaların %42,91'ini kız çocukları oluşturmaktadır. Katılımcıların sadece %0,87'si çocuklarının deprem nedeniyle engelli hâle geldiğini bildirmiştir ve bu çocukların %65,70'i kızdır.

Depremler öncesinde engeli olan çocukların (%5,57) yaş dağılımı şu şekildedir: %6,73'ü 6-9 yaş, %6,60'ı 10-13 yaş, %4,70'i 14-17 yaş ve %2,79'u 5 yaş. Depremlerden sonra engelli hâle gelen çocukların (%0,87) yaş dağılımı şu şekildedir: %2,04'ü 10-13 yaş, %0,72'si 5 yaş, %0,39'u 6-9 yaş ve %0,17'si 14-17 yaş. Kız çocuklarının toplam çocukların %42,91'ini oluşturduğu düşünüldüğünde, cinsiyet etkisini anlamak için bu yüzdeler içindeki temsillerini değerlendirmek önemlidir.

Depremlerden önce, engeli olan çocuklar çeşitli zorluklar yaşamaktaydı: %28,77'si açık bir şekilde iletişim kurmakta veya başkalarını anlamakta zorluk çekiyordu; %27,30'u yaşlılarına kıyasla okuma, yazma veya bilgiyi anlamada zorluklarla karşılaşyordu; %25,29'u yardım almadan yürümekte veya hareket etmekte zorluk çekiyordu ve %18,63'ü görme bozukluğu ile mücadele ediyordu. Depremlerin ardından, etkilenen çocukların %0,87'sinin %26,13'ü yürümekte veya bağımsız hareket etmekte zorluk yaşamış; %27,56'sı açık iletişim veya başkalarını anlama konusunda sorunlarla karşılaşmış; %29,39'u okuma, yazma veya bilgiyi anlamada akranlarına kıyasla daha çok zorlanmış ve %16,91'i yakın veya uzaktaki nesnelere net bir şekilde görmekte güçlük çekmiştir.

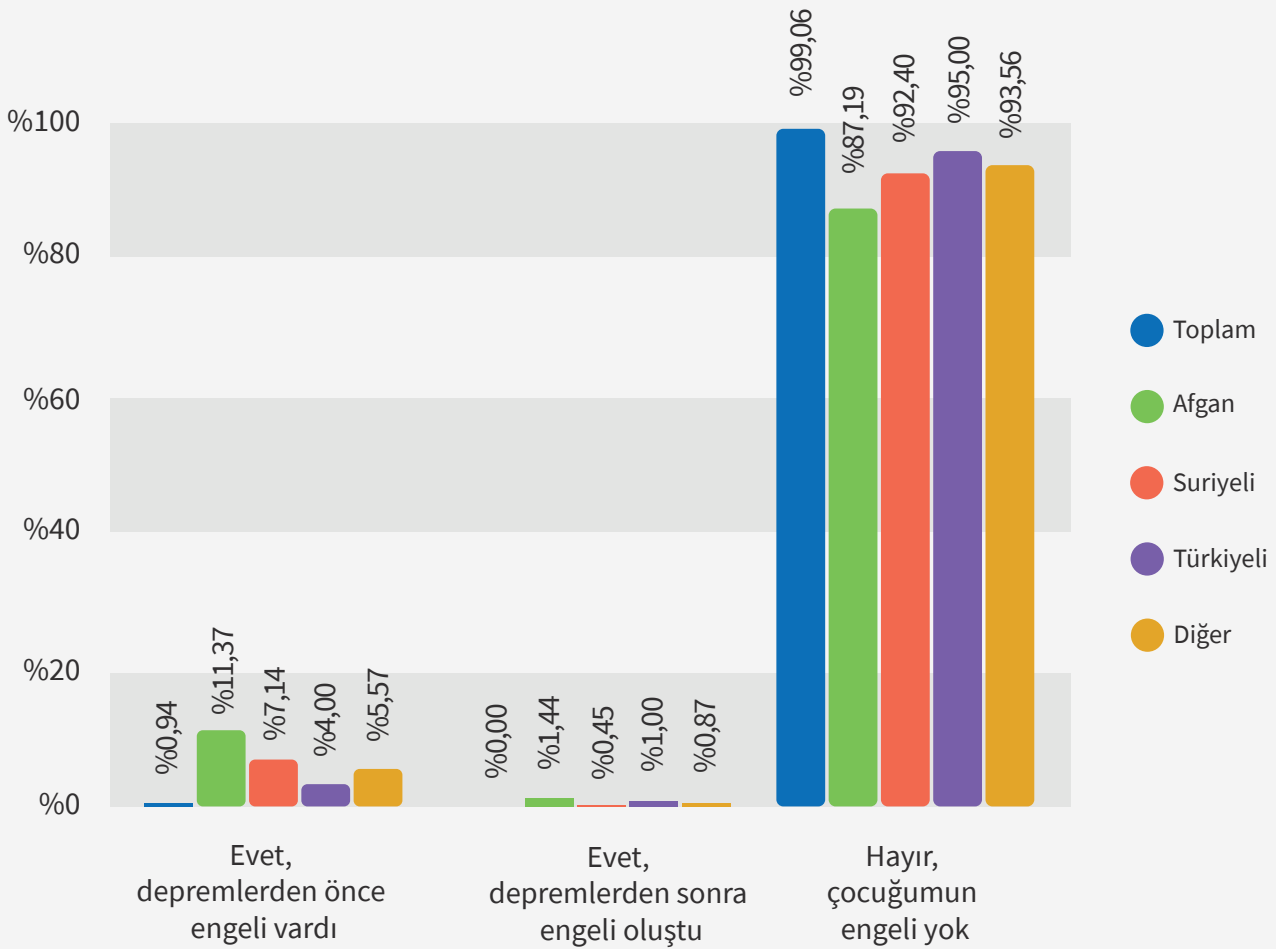
Okul çağında 554 çocuğu olan 193 hane (%5,57) depremler öncesinde engeli olan çocukları olduğu

nu bildirmiştir. Bunlar arasında 78 hane okula giden toplamda 213 çocuğunun (%46,98'i kız) herhangi bir eğitim programına katılmadığını belirtmiştir; bu da depremler öncesi engeli olan çocukların yalnızca %38,44'ünün eğitim programlarına dâhil olduğu anlamına gelmektedir. Mülteciler arasında, Suriyelilerin %7,14'ünün depremler öncesinde engeli bulunmaktaydı. Bu grubun %51,24'ünü kız çocukları oluşturmaktadır. Afganlar ise %11,37 ile en yüksek deprem öncesi engelli oranına sahiptir ve bu grubun %45,38'ini kız çocukları oluşturmaktadır.

Deprem sonrası engellerle ilgili olarak, toplamda 94 okul çağında çocuğu (%65,70'i kız) olan 36 haneyi temsil eden %0,87 oranında katılımcı deprem sonra-

sında engeli oluşan çocukları olduğunu bildirmiştir. Bunlar arasında 12 hane, okul çağındaki 29 çocuğunun (%74,73'ü kız) herhangi bir eğitim programına katılmadığını belirtmiştir; bu da deprem sonrasında engeli oluşan çocukların yalnızca %30,85'inin eğitim programlarına dâhil olduğu anlamına gelmektedir. Türk olmayan katılımcıların çocukları arasında Suriyelilerin %0,45'i deprem sonrasında engelli hâle gelmiştir ve bu grubun %51,40'ını kız çocukları oluşturmaktadır; Afganların deprem sonrası engellilik oranı ise %1,44'tür ve bu grubun %45,38'ini kız çocukları oluşturmaktadır. Türk çocuklarının %1,18'i çeşitli engel türlerine sahip olup, bu grubun %53,40'ını kız çocukları oluşturmaktadır.

Şekil 11. Engelliliğin (Depremlerden Önce veya Sonra Oluşan) Uyruğa Göre Analizi

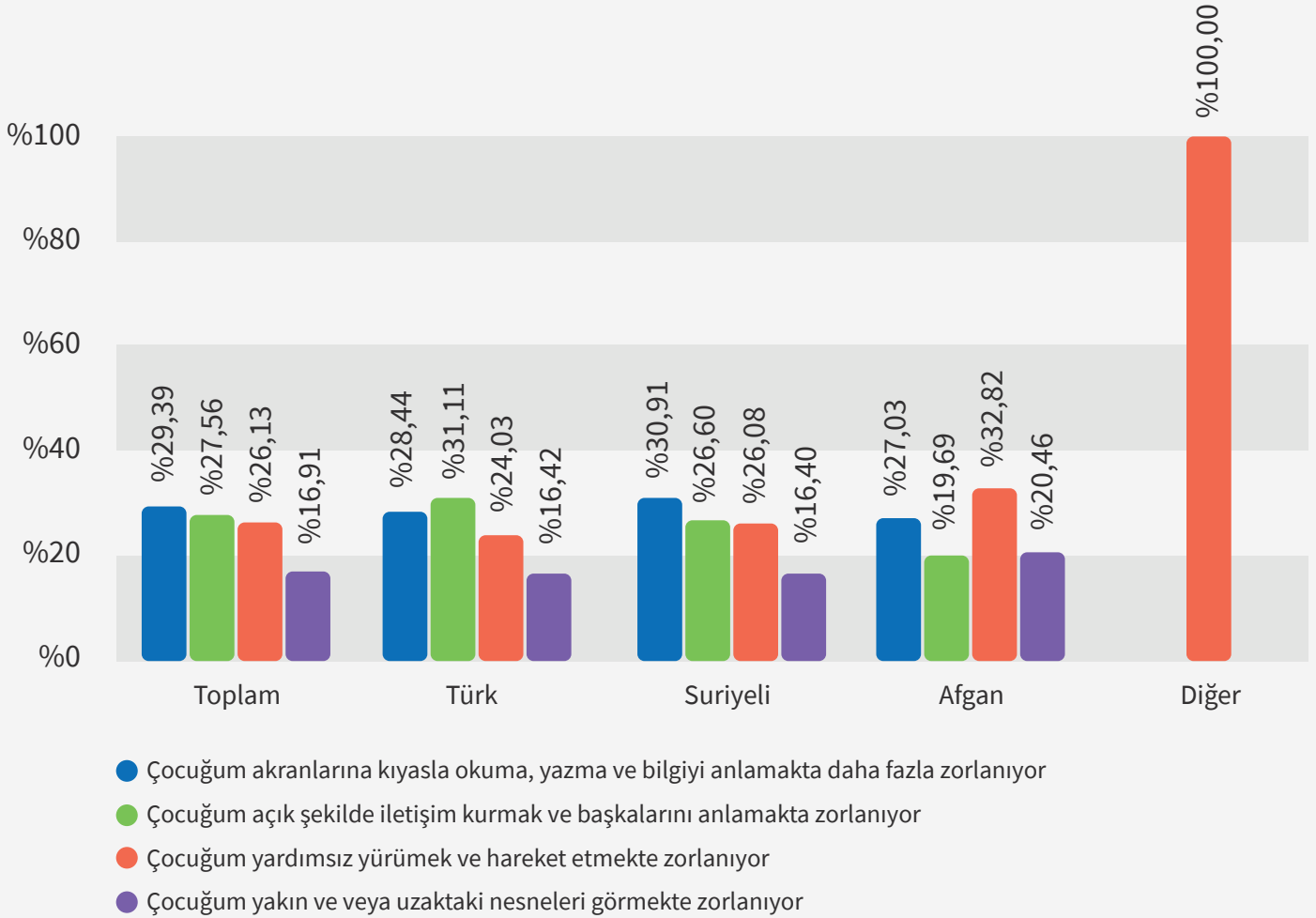
Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Şekil 12'deki veriler, farklı uyruklardan çocukların maruz kaldığı engel türlerini ortaya koymaktadır. En önemli zorluk, çocukların %29,39'unu etkileyen okuma, yazma veya bilgiyi anlama güçlüğüdür. Çocukların %27,56'sını etkileyen iletişim sorunları da bunu yakından takip etmektedir.

Uyrukların tümünde ortak ihtiyaçlar arasında Türk (%28,44), Suriyeli (%31,11) ve Afgan çocuklar (%27,03) arasında yaygın olan okuma, yazma veya bilgiyi anlama zorlukları ve Türk (%24,03), Suriyeli (%26,08) ve Afgan çocukları (%19,69) etkileyen iletişim sorunları yer almaktadır. Belirli uyruklara

has özel ihtiyaçlar incelendiğinde, Türk çocuklarının hareket zorlukları (%16,42) ve görme sorunları (%24,03) yaşadığı görülmektedir. Suriyeli çocukların önemli hareket zorlukları (%26,60) ve görme sorunları (%16,40) bulunmaktadır. Afgan çocuklar yüksek oranda görme sorunu (%32,82) ve orta düzeyde hareket zorluğu (%16,40) yaşamaktadır. Diğer milletlerden çocuklar %100 oranında iletişim sorunlarını birincil zorluk olarak bildirmektedir, kendileri başka hiçbir kategori hakkında konuşmamıştır. Bu veriler, farklı uyruklardan çocukların karşı karşıya olduğu ortak ve özel zorlukları ele alan özel eğitim ve sağlık müdahalelerine olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Şekil 12. Engellilik Türünün Uyuğa Göre Analizi

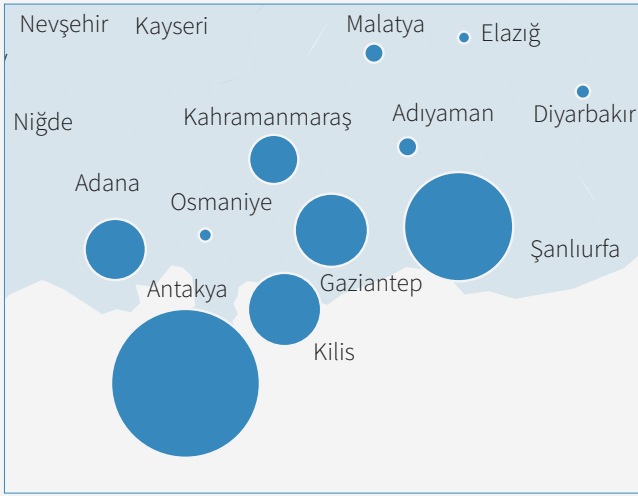
Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

7. Bölgesel İhtiyaç Değerlendirmesi Analizi

Aşağıdaki bölüm, Gaziantep (Güneydoğu bölgesi için), İstanbul (Marmara bölgesi için) ve İzmir'de (Ege bölgesi için) yerel çalışma gruplarının kurulduğu ESÇG'nin yapısıyla uyumlu olarak ihtiyaç değerlendirmesinin bölgesel anlık görüntülerini sunmaktadır. Bu değerlendirme için Marmara Bölgesi'nin tamamından değil, sadece İstanbul'dan bilgi alınabildiği unutulmamalıdır.

7.1 Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölge

Şekil 13. Coğrafi Ayrıntılar – Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgeden Katılımcıların Demografik Özellikleri

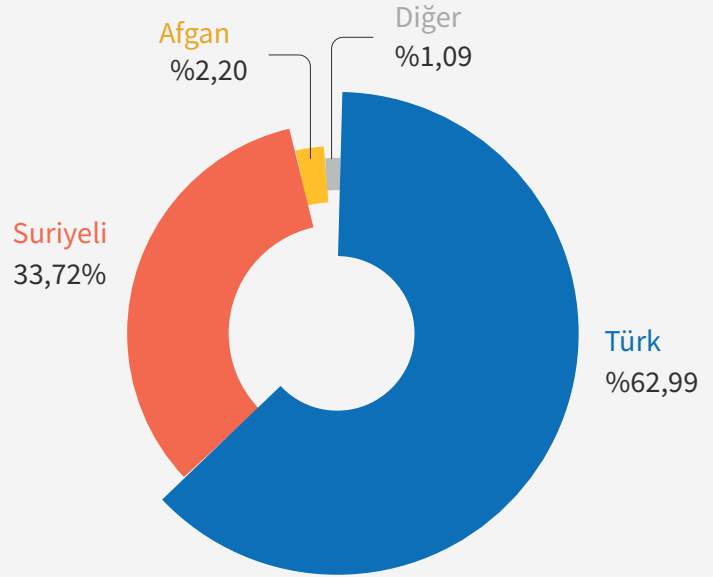

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Değerlendirmenin öncelikli hedeflerinden biri, depremde etkilenen hanelerin ihtiyaçlarını tespit etmektir. Bu çalışma, depremde etkilenen bölgede ikamet eden Türk ve diğer uyruklardan haneleri kapsamıştır. Depremde etkilenen bölgedeki hane halkı katılımcıları, tüm çocukların %57,94'ü dâhil olmak üzere tüm örneklemin %58,95'ini oluşturmaktadır.

2.450 hanenin katıldığı araştırmada 5-17 yaş arası 4.935 çocuk temsil edilmiş ve bunların %50,86'sının kız çocuğu olduğu bildirilmiştir.

Şekil 14. Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgeden Katılımcıların Uyruğa Göre Analizi

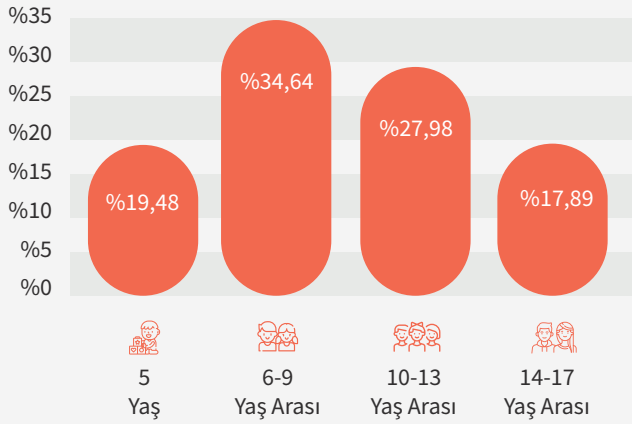

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Güneydoğu/depremde etkilenen bölgedeki hane halkı katılımcıları, ev sahibi topluluklardaki Türkler (%62,99), Suriyeliler (%33,72), Afganlar (%2,20) ve diğer uyruklar (%1,09) dâhil olmak üzere çeşitli uyrukları kapsamaktadır.

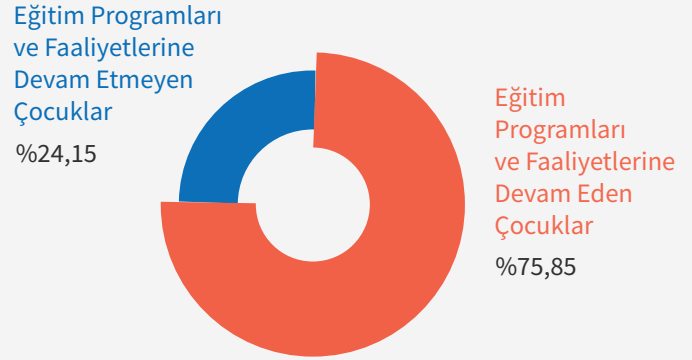
Şekil 15, güneydoğu bölgesinde ankete katılan hanelerdeki çocukların yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir. 6-9 yaş aralığındaki çocuklar en yüksek orana sahipken (%34,64), 14-17 yaş arasındakiler en küçük orana sahiptir (%17,89).

Şekil 15. Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgedeki Okul Çağındaki Çocukların Yaş Gruplarına Göre Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Şekil 16. Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgede Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Güneydoğu/depremden etkilenen bölgede çocukların eğitimine ilişkin veriler, hanelerin %75,85'inde 3.747 çocuğun (%51,91'i kız) eğitim programlarına ve faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak, hanelerin geri kalan %24,15'i 1.192 çocuğunun (%45,11'i kız) herhangi bir eğitim programına devam etmediğini bildirmiştir.

Tablo 5. Güneydoğu/Depremden Etkilenen Bölgede Çocukların Eğitim Programlarına Katılmama Nedenlerinin Uyuşma Göre Analizi

Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmeme Nedenleri	Toplam %	Türk %	Suriyeli %	Afgan %	Diğer %
Diğer (lütfen belirtin)	%18,06	%21,68	%14,59	%3,54	%37,84
Okul masraflarını karşılayamama	%15,24	%14,68	%15,84	%23,89	%1,35
Kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar	%13,93	%5,83	%20,38	%32,74	%14,86
Okula uzaklık/ulaşım sorunları	%14,04	%16,08	%12,83	%2,65	%16,22
Sınıfların aşırı kalabalık olması	%10,73	%14,45	%7,33		%21,62
Çocuğun çalışması	%6,60	%3,54	%5,21	%3,54	%2,70
Engellilikle ilgili hizmetlere erişimde yaşanan sorunlar	%4,30	%3,39	%10,70	-	-
Çocuğun uzun süredir eğitim programlarına katılmaması	%3,75	%1,84	%5,35	%7,08	%4,05
Eğitim programlarına devam etmeyen arkadaşların olumsuz/kötü etkisi	%2,96	%2,36	%0,88	%12,39	-
Okulun depremde yıkılmış olması	%2,24	%4,20	%0,59	-	-
Ev işlerine yardım (yaşlılara/kardeşlere bakmak da dâhil)	%2,00	%1,18	%2,05	-	-
Engelli kapsayıcılığı konusunda eğitim almış öğretmenin bulunmaması	%1,72	%2,65	%8	%7,08	
Çocuğun tarım işinde çalışması	%1,51	%1,84	%0,66	%7,08	%1,35
Kırtasiye malzemelerinin depremde kaybolmuş olması	%1,48	%0,37	%0,37	-	-
Çocuğun nişanlı/evli/hamile olması	%0,83	%0,44	%0,15	-	-
Yardımcı cihazın depremde kaybolmuş olması	%0,34	%3,69	-	-	-
WASH tesislerinin güvenli/fiziksel olarak erişilebilir olmaması	%0,28	%1,77	%11,00	-	-

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Tablo 5'e göre, çeşitli uyruklardan çocukların eğitim programlarına katılımını etkileyen bazı ortak ve farklı zorluklar bulunmaktadır. En sık belirtilen neden, hanelerin %18,06'sının belirttiği ve farklı konuları kapsayan "Diğer" nedenlerdir. Daha spesifik olarak, katılımcılar çocuklarının okulu bırakmasına ve eğitim programlarına devam etmemesine yol açan faktörler olarak RSPSD eksikliğini, yaş-sınıf uyumsuzluğunu, sağlık sorunlarını ve okulda akran zorbalığının artmasını göstermiştir. Bu neden özellikle Türk ve "Diğer" uyruklular arasında sırasıyla %21,68 ve %37,84 oranlarında yaygındır. Okul masraflarını karşılayamama gibi ekonomik engeller, başta Afganlar (%23,89) ve Suriyeliler (%15,84) olmak üzere katılımcıların %15,24'ünü etkilemektedir. Kayıt sorunları Afganlar (%32,74) ve Suriyeliler (%20,38) için önemli olup, gerekli belgeler veya bürokratik engellere işaret etmektedir. Ulaşım sorunları çocukların %14,04'ünü, özellikle de Türk (%16,08) ve "Diğer" uyruklularını (%16,22) etkilemektedir.

Farklı gruplar arasında farklı zorluklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, sınıfların aşırı kalabalık olması Türk (%14,45) ve "Diğer" uyruklular (%21,62) için kayda değer bir sorundur ve altyapı sorunlarına işaret etmektedir. Afganlar önemli kayıt zorlukları (%32,74) ve sosyal etkilerle (%12,39) karşı karşıya kalırken, Türk katılımcılar depremler nedeniyle okulların yıkılmış olmasından daha fazla etkilenmektedir (%4,20). Genel olarak daha küçük bir yüzdeye sahip olsalar da çocukların çalışması "Diğer" uyruklar (%2,70) arasında daha yaygındır ve tarım işinde çalışma özellikle Afganları etkilemektedir (%7,08).

Özellikle, engeli olan çocukların oranı depremden etkilenen illerde bu bölgedeki etkilenmeyen illere kıyasla daha yüksektir. Değerlendirme, %4,30'u herhangi bir eğitim programına katılmayan ve engellilikle ilgili hizmetlere erişimde güçlükler yaşayan engeli olan çocukların karşılaştığı zorluklara ışık tutmakta ve bu çocukların eğitimlerine devam etmelerini daha da zorlaştırmaktadır. Engellilikle ilgili hizmetlere erişim, özellikle Suriyeli çocuklar (%10,70) için önemli bir engeldir.

Genel olarak, depremden etkilenen bölgede, ekonomik engeller, kayıt sorunları ve ulaşım sorunları tüm uyruklar açısından ortak olsa da her grup kendine özgü zorluklarla karşı karşıyadır. Afgan çocuklar kayıt ve ekonomik zorluklarla, Türk çocuklar altyapı sorunları ve doğal afet etkileriyle, Suriyeli çocuklar ise engellilik hizmetlerine erişimle ilgili sorun yaşamaktadır. Ayrıca, depremden etkilenen bölgede, katılımcılar çocuklarının okula düzenli olarak devam edebilmeleri için temel ihtiyaç ve hizmetlerin eğitim materyalleri, ulaşım yardımı, su, anitasyon ve hijyen (WASH) tesisleri, güvenli bir öğrenme ortamı, RSPSD, dil desteği ve engeli olan çocuklar için yardımcı cihazları içerdiğini vurgulamıştır.

7.2 İstanbul

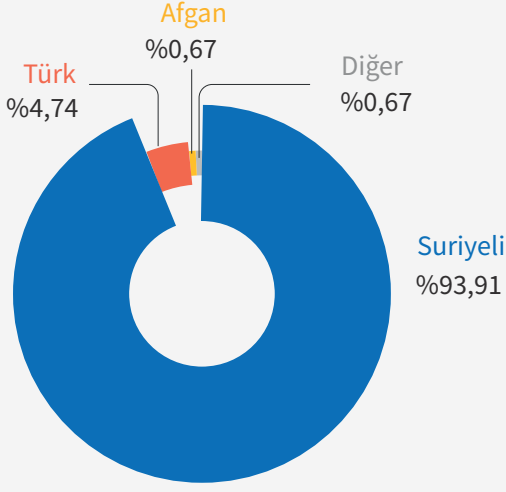
Şekil 17. Coğrafi Ayrıntılar - İstanbul'daki Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

İstanbul'daki hane halkı katılımcıları, örneklemin %22,69'unu ve tüm çocukların %25,76'sını temsil etmektedir. Toplamda 943 hane katılmış, 5-17 yaş arası 2.194 okul çağındaki çocuk temsil edilmiş ve bunların %51,92'sinin kız olduğu bildirilmiştir.

Şekil 18. İstanbul'dan Araştırmaya Katılanların Uyuşma Göre Analizi

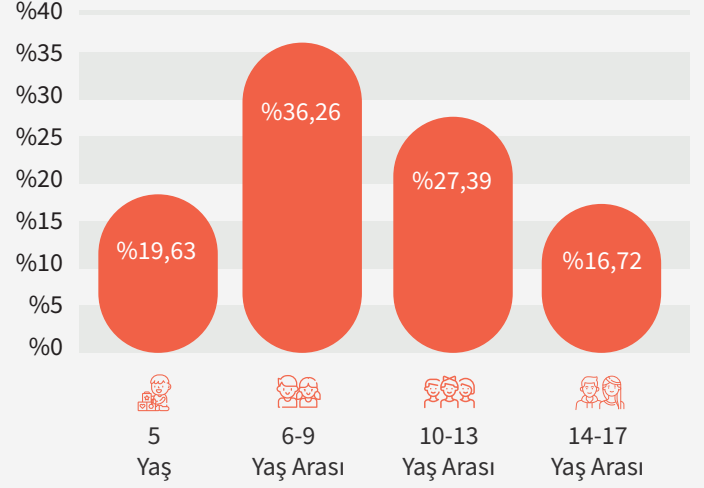

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

İstanbul'dan araştırmaya katılan haneler örneklemin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bunların %93,91'i Suriyeli haneler, %4,74'ü ise Türk hanelerdir. Bu Türk haneleri depremlerden etkilenmiş ve yerlerinden edilmiştir. Araştırma, başta İstanbul'a taşınan Türk haneler (%2,59) olmak üzere depremde etkilenen haneleri ve depremde etkilenen bölgeden İstanbul'a taşınan çeşitli uyruklardan mültecileri (%6,31) kapsamaktadır. Değerlendirilen hanelerin geri kalanı depremde etkilenmemiş mültecilerden, ağırlıklı olarak da İstanbul'da ikamet eden Suriyeli mültecilerden oluşmaktadır.

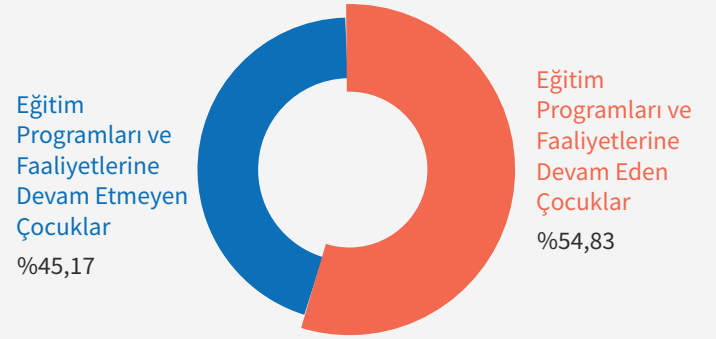
Veriler İstanbul'daki hanelerde okul çağındaki çocukların yaş dağılımını göstermektedir: %19,63'u (%57,30 kız) 5 yaş, %36,26'sı (%50,45 kız) 6-9 yaş, %27,39'u (%45,45 kız) 10-13 yaş ve %16,72'si (%59,47 kız) 14-17 yaş. Bu da 6-9 yaş grubunun daha yüksek oranda temsil edildiğini göstermektedir. Kız çocuklarının en yüksek yüzdesi, okul çağındaki çocukların oranının en düşük olduğu iki grupta görülmüştür: 5 yaş ve 14-17 yaş.

Şekil 19. İstanbul'da Okul Çağındaki Çocukların Yaş Gruplarına Göre Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Şekil 20. İstanbul'da Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

İstanbul'da çocukların eğitime ilişkin veriler, çocukların %54,83'ünün (yani 1.203 çocuğun) (%50,85'i kız) eğitim programlarına/faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak, çocukların %45,17'si, yani 991 çocuk (%54,60'ı kız) bu tür programlara devam etmediğini bildirmiştir.

Tablo 6. İstanbul’da Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmemesinin Nedenlerinin Uyuğua Göre Analizi

Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etme Nedenleri	Toplam %	Türk %	Suriyeli %	Afgan %	Diğer %
Okul masraflarını karşılayamama	%26,70	%65,38	%24,51	%100,00	%83,33
Diğer (lütfen belirtin)	%19,41	%30,77	%19,27		
Kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar	%16,63		%17,29		%16,67
Okula uzaklık/ulaşım sorunları	%14,91		%15,60		
Sınıfların aşırı kalabalık olması	%6,28	%3,85	%6,52		
Çocuğun çalışması	%6,01		%6,29		
Eğitim programlarına devam etmeyen arkadaşların olumsuz/kötü etkisi	%2,34		%2,44		
Engellilikle ilgili hizmetlere erişimde yaşanan sorunlar	%2,17		%2,27		
Çocuğun tarım işinde çalışması	%1,28		%1,34		
Okulda engelli kapsayıcılığı konusunda eğitim almış öğretmenin bulunmaması	%1,17		%1,22		
Çocuğun nişanlı/evli/hamile olması	%0,83		%0,87		
WASH tesislerinin güvenli/fiziksel olarak erişilebilir olmaması	%0,78		%0,81		
Çocuğun uzun süre okul dışı kalması	%0,72		%0,76		
Ev işlerine yardım (yaşlılara/kardeşlere bakmak da dâhil)	%0,39		%0,41		
Yardımcı cihazın depremde kaybolmuş olması	%0,22		%0,23		
Okulun depremde yıkılmış olması	%0,17		%0,17		

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Tablo 6’da yer alan analize göre, çeşitli uyruklardan çocukların eğitim programlarına ve faaliyetlerine katılımını etkileyen bazı ortak ve farklı zorluklar bulunmaktadır. En sık belirtilen neden okul masraflarını karşılayamama olup, toplamda %26,70’i etkilemektedir, Afgan (%100,00), Türk (%65,38) ve “Diğer” uyruklular (%83,33) en çok etkilenenler olmaktadır. Buna ek olarak, katılımcıların %19,41’i “Diğer” nedenleri dile getirmiştir. Bunlar arasında çocuklarının okulu bırakmasına ve eğitim programlarına katılmamasına yol açan faktörler olarak RSPSD eksikliğini, yaş-sınıf uyumsuzluğunu, sağlık sorunlarını ve okullarda akran zorbalığının artmasını öne sürmüşlerdir. Bu durum özellikle Türk (%30,77) ve Suriyeli (%19,27) katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar başta Suriyeliler (%17,29) ve “Diğer” uyruklular (%16,67) olmak üzere toplamda %16,63’ü etkilerken, okula uzaklık veya ulaşım sorunları başta Suriyeliler (%15,60) olmak üzere %14,91’i etkilemektedir.

Farklı zorluklar da ortaya çıkmaktadır: Türk katılımcılar sıklıkla belirtilmemiş “Diğer” nedenlerden (%30,77) ve aşırı kalabalık sınıflardan (%3,85) bahsetmektedir. Suriyeliler önemli kayıt sorunları

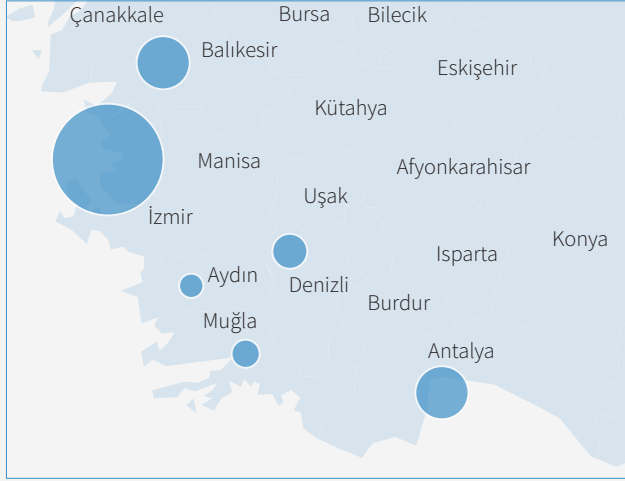
(%17,29), ekonomik engeller (%24,51) ve ulaşım sorunları (%15,60) ile karşı karşıyadır. Afgan çocukların tümü mali kısıtlılıklar nedeniyle devamsızlık göstermektedir (% 100,00). Ek sorunlar arasında sınıfların aşırı kalabalık olması da yer almaktadır ve bu durum toplamda %6,28’i etkilerken Suriyeliler (%6,52) biraz daha fazla etkilenmektedir. Çocuk işçiliği, başta Suriyeliler (%6,29) olmak üzere toplamda %6,01 oranında bildirilmiştir. Daha küçük ölçekli nedenler arasında arkadaşların olumsuz etkisi (%2,34), engellilikle ilgili hizmetlere erişimde yaşanan sorunlar (%2,17) ve engellilik kapsayıcılığı konusunda eğitim almış öğretmen eksikliği (%1,17) yer almaktadır.

Mali kısıtlılıklar ve kayıt sorunları İstanbul’daki uyrukların tamamı için ortak bir mesele olsa da her grup kendine özgü zorluklarla karşılaşmaktadır. Afgan çocuklar öncelikle mali engellerle; Türk çocuklar ekonomik ve diğer belirtilmemiş sorunlarla; Suriyeliler ise kayıt, ulaşım ve engellilikle ilgili zorluklarla mücadele etmektedir. Bu farklı ihtiyaçların ele alınması, her bir ulusun kendine özgü koşullarını dikkate alan özel müdahaleler gerektirmektedir. Ayrıca, güvenli bir öğrenme ortamı, eğitim ve öğretim için eğitim materyalleri, Türkçe dil desteği, ulaşım yar-

dımı, besleyici yemekler, topluma erişim girişimleri, WASH tesisleri çocukların eğitimlerini sürdürebilmeleri için gerekli temel ihtiyaç ve hizmetler olarak belirlenmiştir.

7.3 Ege Bölgesi

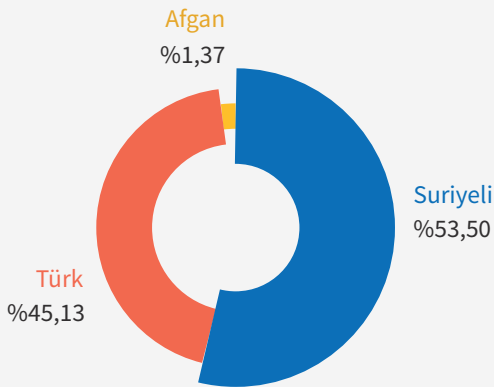
Şekil 21. Coğrafi Ayrıntılar - Ege Bölgesi'ndeki Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Ege Bölgesi'ndeki hane halkı katılımcıları, örneğin %1,85'ini ve tüm çocukların %1,81'ini temsil etmektedir. Araştırmaya toplamda 77 hane katılmış, 5-17 yaş arası 155 okul çağındaki çocuk temsil edilmiş ve bunların %55,10'unun kız olduğu bildirilmiştir.

Şekil 22. Ege Bölgesi'nden Araştırmaya Katılanların Uyruğa Göre Analizi

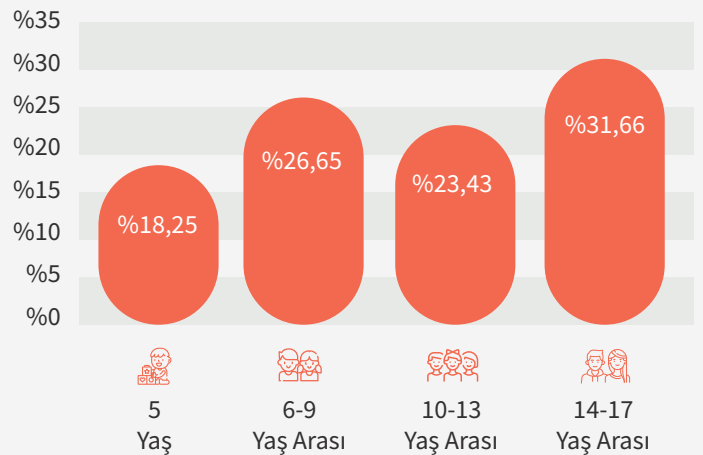
Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

En büyük hane halkı katılımcı grubu, toplamın %53,50'sini oluşturan Suriyelilerdir. Türk katılımcılar %45,13 ile ikinci en büyük grubu oluşturmaktadır. Afgan katılımcılar sadece %1,37'lik bir oranla en küçük kesimi oluşturmaktadır. Bu veriler, Suriyeli hanelerin Ege Bölgesi'ndeki en baskın grup olduğunu, bunu Türk hanelerin izlediğini ve Afgan hanelerin küçük bir azınlık oluşturduğunu göstermektedir.

Araştırma, başta İzmir'e taşınan Türk haneler (%2,03) olmak üzere depremde etkilenen haneleri ve depremde etkilenen bölgeden Ege Bölgesi'ne taşınan çeşitli uyruklardan mültecileri (%1,47) kapsamaktadır. Değerlendirilen hanelerin geri kalanı depremde etkilenmemiş mültecilerden, ağırlıklı olarak da Ege Bölgesi'nde ikamet eden Suriyeli ve Afgan mültecilerden oluşmaktadır.

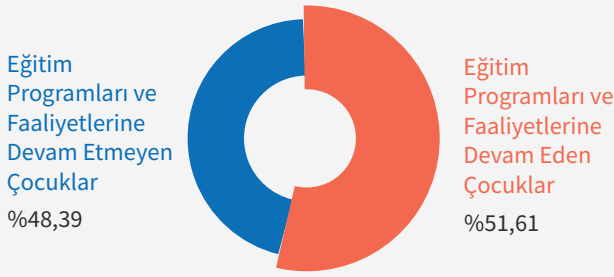
Veriler Ege Bölgesi'ndeki hanelerde yaşayan çocukların yaş gruplarına göre dağılımını göstermektedir: 18,25'i 5 yaş (%69,61'i kız), %26,65'i 6-9 yaş (%50,34'ü kız), %23,43'ü 10-13 yaş (%72,52'si kız) ve %31,66'sı 14-17 yaş (%37,85'i kız). Bu dağılım, 14-17 yaş grubundaki çocukların değerlendirmede daha yüksek oranda temsil edildiğini göstermektedir. Kız çocuklarının oranı 14-17 yaş grubundaki en yüksek yaşlı grupta en düşükken, diğer tüm gruplarda çoğunluktadır.

Şekil 23. Ege Bölgesi'nde Okul Çağındaki Çocukların Yaş Gruplarına Göre Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Şekil 24. Ege Bölgesi'nde Eğitim Programlarına Devam Eden Çocukların Analizi

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

Ege Bölgesi'nde çocukların eğitimine ilişkin veriler, çocukların %51,61'inin, yani 80'inin (%58,52'si kız) eğitim programlarına/faaliyetlerine devam ettiğini göstermektedir. Ancak, çocukların %48,39'u, yani 75 çocuk (%48,72'si kız) bu tür programlara devam etmediğini bildirmiştir.

Eğitim programlarına devam etmeyen çocukların oranının en yüksek olduğu yaş grubu, katılımcıların %31,66'sının (kızların %37,85'i) devamsızlık bildirdiği 14-17 yaş grubudur. Ardından %26,65 ile 6-9 yaş grubu (%54,34 kız), %23,43 ile 10-13 yaş grubu (%72,52 kız) ve %18,25 ile 5 yaş grubu (%61,61 kız) gelmektedir.

Değerlendirmeye katılanlar arasında Suriyeliler %53,50 ile Ege Bölgesi'ndeki örneklemin büyük bölümünü oluştururken, onları depremden etkilenen Türk katılımcılar takip etmektedir.

Tablo 7'de yer alan analize göre, çeşitli uyruklardan çocukların eğitim programlarına ve faaliyetlerine katılımını etkileyen bazı ortak ve farklı zorluklar bulunmaktadır. En sık belirtilen neden %21,66 ile "Diğer" olurken, bunlar Türk katılımcıların %19,30'unu, Suriyelilerin ise %23,96'sını etkilemektedir. Bu anlamda, katılımcılar çocuklarının okulu bırakmasına ve eğitim programlarına devam etmemesine yol açan

faktörler olarak RSPSD eksikliğini, yaş-sınıf uyumsuzluğunu, sağlık sorunlarını ve okulda akran zorbalığının artmasını göstermiştir.

Kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar, özellikle Afganlar (%50,00) ve Suriyeliler (%31,25) olmak üzere toplamda %21,02 için önemli olup, bürokratik engellere işaret etmektedir. Okul masraflarını karşılayamama gibi ekonomik engeller, Suriyelilerin %30,21'i ve Afganların %25,00'i olmak üzere toplamda katılımcıların %19,75'ini etkilemekte ve ciddi mali kısıtlamalara işaret etmektedir.

Okula uzaklık veya ulaşım sorunları, Türk (%35,09) ve Afgan (%25,00) katılımcılar için önemli bir sorun olmakla birlikte, toplamda %16,56'lık bir kesimi etkilemektedir. Türk katılımcılar ayrıca olumsuz/kötü arkadaşların etkisi (%21,05) ve aşırı kalabalık sınıflardan (%21,05) önemli ölçüde etkilendiklerini bildirerek sosyal ve altyapısal sorunlara işaret etmektedir.

Genel olarak, çocukların %4,46'sı uzun süredir okul dışı durumdadır; Suriyelilerin %7,29'u bu durumdan etkilenmiştir ve bu da devamsızlığın devam ettiğini göstermektedir. Çocuk işçiliği, daha seyrek olmakla birlikte, başta Suriyeliler (%2,08) olmak üzere toplamda katılımcıların %1,27'sini etkilemektedir.

Kayıt sorunları, ekonomik engeller ve ulaşım sorunları tüm uyruklar için ortak sorunlar olsa da her grup kendine özgü zorluklarla da karşı karşıyadır. Afgan çocuklar öncelikle kayıt sorunlarıyla, Suriyeli çocuklar kayıtla ilgili sorunlar ve mali kısıtlılıklarla, Türk çocuklar ise ulaşım sorunları ve sosyal etkilerle karşı karşıya kalmaktadır. Ayrıca, ulaşım desteği, Türkçe dil desteği, eğitim ve öğretim için eğitim materyalleri, güvenli bir öğrenme ortamı, besleyici yemekler, topluma erişim girişimleri, WASH tesisleri, çocukların eğitime katılımını kolaylaştırmak için gerekli temel ihtiyaç ve hizmetler olarak belirlenmiştir.

Tablo 7. Ege Bölgesi'nde Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmemesinin Nedenlerinin Uyruğa Göre Analizi

Çocukların Eğitim Programlarına Devam Etmeme Nedenleri	Toplam %	Türk %	Suriyeli %	Afgan %
Diğer (lütfen belirtin)	%21,66	%19,30	%23,96	
Kayıt sırasında karşılaşılan sorunlar	%21,02	%1,75	%31,25	%50,00
Okul masraflarını karşılayamama	%19,75	%1,75	%30,21	%25,00
Okula uzaklık/ulaşım sorunları	%16,56	%35,09	%5,21	%25,00
Eğitim programlarına devam etmeyen arkadaşların olumsuz/kötü etkisi	%7,64	%21,05		
Sınıfların aşırı kalabalık olması	%7,64	%21,05		
Çocuğun uzun süre okul dışı kalması	%4,46		%7,29	
Çocuğun çalışması	%1,27		%2,08	

Kaynak: ESÇG 2024 İhtiyaç Değerlendirmesi

8. Zorlukların Özeti

Depremlerin ardından tüm uyruklardan çocuklar için eğitim zorlukları çok çeşitli ve karmaşıktır. Aşağıda temel zorlukların bir özeti sunulmaktadır.

Mali Kısıtlılıklar Eğitime Erişimi ve Devamlılığı Kısıtlamaktadır

Katılımcıların %21,48'inin mali kısıtlılıkları okul masraflarını karşılamada bir engel ve çocuklarının eğitim programlarına devam edememesinin bir etkeni olarak belirtmesi, mali sorunların eğitime erişilebilirlik üzerinde kayda değer bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, özellikle artan hayat pahalılığı ve ekonomik gerileme dönemlerinde, hane halklarının eğitim masraflarını karşılama mücadelesini daha da zorlaştırmaktadır.

Bu rakamlar, özellikle depremden etkilenen bölgedeki hassas nüfus için ek zorlukların altını çizmektedir. Yerinden edilme, altyapı hasarları, artan yaşam maliyetleri ve gerileyen ekonomik ortam, mülteciler de dahil olmak üzere hane halklarının çocuklarının eğitimini finanse etmesini zorlaştırarak mali sıkıntıları daha da kötüleştirmektedir.

Kayıt Zorlukları Eğitime Erişimi Kısıtlamaktadır

Katılımcıların yaklaşık %14,30'u kayıt engellerini çocuklarının eğitim programlarına devam etmemesinin birincil nedeni olarak belirtmiştir. Bu zorluklar arasında, gerekli kimlik belgelerinin bulunmaması ve adres değişiklikleriyle ilgili zorluklarla karşılaşılması gibi kayıt işlemlerini engelleyen durumlar da yer almaktadır. Suriyeliler (%19,01), Afganlar (%12,98) ve diğer milletlerden bireyler (%19,66) kayıt engellerini okula devamın önünde bir engel olarak özellikle belirtmiştir. Depremden etkilenen bölgede, %14,04'ü kayıt sırasında engellerle karşılaşmakta veya gerekli kimlik belgelerine sahip olmadıklarından kayıtları gecikmekte veya engellenmektedir. Depremlerden etkilenen illerde, Afganlar (%32,74) ve Suriyeliler (%20,38), diğer uyrukların yanı sıra, çocuklarının eğitim programlarına katılmamasının ana nedeni olarak kayıt engellerini göstermiştir.

Ulaşım Sorunları Eğitime Erişimi ve Devamlılığı Kısıtlamaktadır

Katılımcıların %14,00 gibi kayda değer bir kısmı, uzaklık ve ulaşım sorunlarını okula devamın önündeki temel engeller olarak tanımlamakta, bu da çocukların eğitim programlarına katılmamasına neden olmaktadır. Depremden etkilenen Türk (%17,27), Suriyeli (%13,61), Afgan (%2,96) ve diğer uyruklardan çocuklar (%11,11) bu zorluklardan etkilenmektedir. Adres değişiklikleri, özellikle haneler çocuklarına tahsis edilen okuldan uzağa taşındığında, ulaşım zorluklarını daha da kötüleştirmektedir. Bu uzaklık, okula gidip gelmeyi pratik olmaktan çıkarmakta ve düzenli devamın önünde önemli bir engel teşkil etmektedir.

Sınıfların Aşırı Kalabalık Olması

Katılımcıların %9,33'ü sınıfların aşırı kalabalık olmasının eğitim kalitesini etkileyen önemli bir faktör olduğunu ve çocuklarının eğitim programlarına katılmamasına yol açtığını vurgulamaktadır. Bu endişelerin çoğunluğu, katılımcıların %15,41'ini oluşturan depremden etkilenen Türkiyeli ev sahibi topluluklar tarafından dile getirilirken, onları Suriyeliler (%6,31), Afganlar (%4,10) ve diğer uyruklardan bireyler (%13,68) takip etmektedir. Depremden etkilenen bölgede, katılımcıların %10,73'ü çocukların eğitim programlarına katılmama nedeni olarak sınıfların aşırı kalabalık olmasını göstermiştir. Bu sorun, tüm öğrenciler için elverişli bir öğrenme ortamı sağlamak amacıyla eğitim ortamlarındaki alt yapı ve kaynak sınırlamalarının ele alınmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, katılımcıların %2,24'ü çocuklarının okullarının deprem nedeniyle yıkıldığını bildirmiştir.

Akran Zorbalığının Yaygınlığı

Başta Suriyeliler ve Afganlar olmak üzere mülteci çocukların eğitim programlarına katılmama nedenlerine ilişkin belirtilen ek alanlarda, çocuklarını eğitim programlarına devam etmekten caydıran bir faktör olarak akran zorbalığındaki artıştan bahsedilmiştir. Bu önemli bir zorluk olarak tasvir edilmiştir.

Engeli Olan Çocukların Ele Alınmamış İhtiyaçları

Katılımcıların %5,57'si çocuklarının depremlerden önce engeli olduğunu belirtirken, %0,87'si çocuklarının depremler sonucunda engelli hâle geldiğini bildirmiştir. Engeller arasında hareketlilik, iletişim ve öğrenme güçlükleri ile görme bozuklukları yer almaktadır.

Katılımcıların toplam %4,35'i engellilikle ilgili hizmetlere erişimin çocukları için bir zorluk teşkil ettiğini, okula gitmemelerine veya eğitim programlarına devam etmemelerinde bunun etkisi olduğunu belirtmiştir.

Çocuğun Çalışması

Katılımcıların %6,22'si çocuklarının hane gelirini desteklemek için çalıştığını ve bunun da okula gitmemelerine neden olduğunu belirtmiştir. Bu oran, okula devam etmelerini zorlaştıran tarım işlerinde çalışan çocukları da kapsamaktadır. Kız çocuklarının eğitimi, çocuk işçiliğinden önemli ölçüde etkilenmektedir.

Yetersiz Eğitim Kaynakları

Katılımcıların %15,58'i, özellikle de depremlerden etkilenen bölgedeki mülteciler, eğitim ve öğretim materyallerinin eksikliğini çocuklarının eğitimini engelleyen önemli bir sorun olarak görmektedir.

Besleyici Yemeklere, Temiz İçme Suyuna ve Tuvaletlere Erişim

Katılımcıların %9,26'sı besleyici yemeklerin eksikliğini; %6,66'sı temiz içme suyunun yokluğunu; %5,41'i ise tuvaletlerin yetersizliğini çocukları için okullarda eksik olan temel ihtiyaçlar olarak belirtmiştir. Bu eksiklikler, çocuklarının okula devam etmesini engelleyen zorluklar olarak belirtilmiştir.

Ruh Sağlığı ve Psikososyal Desteğe Yetersiz Erişim

Özellikle Suriyeliler, Afganlar ve diğer uyruklardan bireyler için olmak üzere, mülteci çocukların eğitim programlarına katılmama nedenlerine ilişkin belirtilen ek alanlar altında hem öğrenciler hem de öğretmenler için RSPSD faaliyetlerinin yetersiz olduğu bildirilmiştir. RSPSD'nin eksikliği, çocuklarını eğitim programlarına devam ettirmekten caydıran bir faktör olarak tanımlanmış ve bu da önemli bir zorluk olarak belirtilmiştir.

Dil Desteğine (Örn. Türkçe Dil Kursları) Yetersiz Erişim

Türk olmayan katılımcıların %7,32'si Türkçe dil dersleri gibi dil yardımlarının çocuklarının eğitimi ve sosyal entegrasyonu için gerekli olduğunu ve bu desteklerin olmamasının kendileri için bir zorluk teşkil ettiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, bu zorluklar odaklı çabalara duyulan acil ihtiyacın altını çizmektedir. Bu çok yönlü zorlukları ele alarak, depremlerin ardından Türkiye'deki mülteciler ve ev sahibi toplumlar için daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir eğitim ortamı yaratabiliriz. Özellikle depremden etkilenen bölgedeki kız çocukları için eğitimde cinsiyete özgü zorluklar belirgindir. Mali kısıtlılıklar, kayıt sorunları ve aşırı kalabalık sınıflar gibi engeller erişimlerini engellemektedir. Tarım gibi sektörlerde çalışan kız çocukları (%62,96) çocuk işçiliği nedeniyle daha fazla engelle karşılaşmaktadır. Ayrıca, ruh sağlığı desteğinin eksikliği akran zorbalığının artması üzerinde de etkisi olmakta ve bu kız çocuklarının okula devamını etkilemektedir. Bunları ele almak için, kız çocuklarının ihtiyaçlarına odaklanarak yaygın eğitimi geliştirme çabalarının yanı sıra mali yardım ve RSPSD girişimleri gibi hedefli müdahaleler çok önemlidir.

9. Tavsiyeler

Belirlenen zorlukların etkili bir şekilde ele alınabilmesi için bu tavsiyeler, MEB ve illerdeki teşkilatının genel stratejik liderliği ve rehberliği altında tüm eğitim paydaşları tarafından ortaklaşa uygulanmalıdır. Sektörler arası konularda, sinerjilerin belirlenmesi ve ülkedeki diğer kurumlar arası sektörlerin çabalarının tamamlanması gerekmektedir. Paydaşlar iş birliği içinde çalışarak, başta depremden etkilenenler ve farklı geçmişlere sahip mülteciler olmak üzere tüm çocuklar için eğitime erişim ve kalitenin iyileştirilmesine yönelik ortak bir yaklaşım sağlayabilir.

Ailelerin Eğitime Öncelik Verirken Karşılaştıkları Mali Kısıtlılıkların Ele Alınması

Katılımcıların %21,48'i tarafından belirtilen ekonomik yükleri hafifletmek ve etkilenen ailelerin çocuklarının eğitime eşit erişimini sağlamak için birkaç temel tavsiye sunulmuştur. Eğitim ve Temel İhtiyaçlar sektörleri arasındaki iş birliği, sosyoekonomik açıdan hassas durumdaki hanelere sağlanan yardımları artırmak ve olumsuz başa çıkma mekanizmalarının daha sık kullanılmasına neden olmadan temel ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamak için genişletilebilir. Eğitim ve Ekonomik Güçlendirme sektörleri arasında artan iş birliği, çocuklarını eğitim hakkından mahrum bırakmadan üretken istihdam için bilgi ve beceriler geliştirerek ailelerin kendi kendilerine yetebilmelerini de destekleyecektir. Okul çağında birden fazla çocuğu olan aileler için ihtiyaç temelli burs programları ve ek teşvikler oluşturulması yararlı olacaktır. Temel eğitim materyalleri ve kaynaklarını karşılamak ve uzak bölgelerdeki öğrencilerin ulaşım masraflarını sübvans etmek için okul hibeleri genişletilmelidir. Mülteciler ve düşük gelirli aileler gibi hassas durumdaki nüfuslara yönelik desteğe öncelik vermek için yerel STK'lar ve toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapılmalıdır. Kurumsal sosyal sorumluluk girişimleri yoluyla eğitim desteğine yönelik finansmanı artırmak için kamu-özel sektör ortaklıklarının teşvik edilmesi gerekir. Son olarak, aileleri mevcut mali yardımlar hakkında bilgilendirmek için farkındalık kampanyaları başlatılmalı ve ihtiyaç duydukları desteği almalarını sağlamak için başvuru süreçleri hakkında rehberlik sağlanmalıdır.

Eğitim Materyallerinin Sağlanmasında İyileşmeler

Özellikle depremden etkilenen bölgedeki mülteciler olmak üzere, katılımcıların %15,58'i tarafından tespit edilen yetersiz eğitim kaynakları sorununun ele alınması için çeşitli eylemlere geçilmesi önerilmektedir. Çocukların ve okulların özel ihtiyaçlarını belirlemek ve ele almak için ESÇG üyeleri, İL MEM'ler ve yerel yetkililer arasındaki ortaklıkları geliştirmelidir. Bu, koordine bir yaklaşıma ve merkezi düzeyde MEB'in eğitim materyallerinin zamanında teslim edilmesi için bir dağıtım planı geliştirmesine olanak sağlayacaktır. ESÇG üyeleri, fiziksel materyalleri tamamlamak, kesintiye uğrayan ortamlarda eğitimin sürekliliğini sağlamak ve öğretmenlere dijital araçları etkili bir şekilde kullanma konusunda eğitim vermek için dijital öğrenme platformlarına ve kaynaklarına daha fazla yatırım yapılması konusunda MEB'i savunabilir ve destekleyebilir. Ayrıca, ESÇG üyeleri fon ve eğitim materyallerinin kullanılabilirliğini artırmak için uluslararası donörler, özel sektör ortakları ve diğer fon sağlayıcılarla etkileşime geçebilir.

Türk Olmayan Öğrenciler için Okul Kayıt Zorluklarının Üstesinden Gelinmesi

Katılımcıların %14,30'u tarafından çocukların eğitim programlarına devam etmemelerinin başlıca nedeni olarak gösterilen okula kayıt engellerinin ele alınması için çeşitli tavsiyeler sunulmuştur. ESÇG üyeleri, okul dışı kalmış çocukları tespit etmek ve kayıt süreci boyunca onlara yardımcı olmak için topluma erişim faaliyetlerini içeren sistematik bir yaklaşım benimseyerek kayıt ve devamlılığı artırabilir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), İl Millî Eğitim Müdürlükleri (İL MEM) ve Göç İdaresi Başkanlığı (GİB) ile iş birliği, kayıt sürecini kolaylaştırmak ve mülteci ailelerin karşılaştığı özel zorlukları ele almak için çok önemlidir. Bu devlet kurumlarıyla düzenli toplantılar ve iletişim kanalları, kayıt sorunlarının tartışılmasına ve çözülmesine yardımcı olacaktır. Okul kayıt süreci, gerekli belgeler ve son tarihler hakkında bilgilendirici materyallerin sağlanması da dâhil olmak üzere, topluma erişim programları aracılığıyla mülteciler arasında kayıt gereklilikleri konusunda farkındalık yaratılması büyük önem taşımaktadır. Mülteci ailelere birebir destek sağlamak üzere eğitilmiş gönüllülerin veya personelin görevlendirilmesi, kayıt sürecini sorunsuz bir şekilde geçirmelerini ve eğitim de dâhil olmak üzere sosyal hizmetlere erişmelerini sağlayacaktır. Ayrıca, okullardaki mülteci kayıtlarının ilerlemesini takip etmek için bir izleme sisteminin uygulanması (sorun kaydı ve Okula Dönüş Kampanyası gibi mevcut ESÇG araçları aracılığıyla) ve yaygın engellerin belirlenmesi kayıt sürecinin iyileştirilmesine yardımcı olabilir.

Eğitime Erişimin Önündeki Ulaşım Engellerinin Ele Alınması

Katılımcıların %14,00'ünün zorlu olarak tanımladığı deprem sonrası okul ulaşımındaki engellerin ele alınması için çeşitli somut eylemler tavsiye edilmektedir. ESÇG üyeleri, okul servislerini finanse etmek veya öğrenci seyahat sübvansiyonları sunmak gibi ulaşım desteği sağlanması için İL MEM'lerle yakın iş birliği yapabilir. Kalıcı okul altyapısı işlevsel hâle gelene kadar MEB'in etkilenen topluluklara daha yakın geçici veya uydu okullar kurmaya devam etmesini savunmak da uzun mesafe sorununu hafifletebilir. Ayrıca, öğrenciler için güvenilir ve emniyetli ulaşım seçenekleri sağlamak amacıyla yerel ulaşım şirketleriyle ortaklık kurmak faydalı olabilir. Bu tedbirlerin uygulanması, ulaşım zorluklarına rağmen tüm çocukların eğitime erişiminin sağlanmasına yardımcı olabilir.

Altyapı İyileştirmelerinin Desteklenmesi

Kolaylaştırıcı öğrenme ortamları için altyapı iyileştirmelerini ve kaynak tahsisini desteklemek amacıyla, ulusal düzeyde finansmanı harekete geçirmek ve eğitimin iyileştirilmesi için özel bir ulusal fon oluşturmak için MEB'in merkez teşkilatının güçlü ve stratejik liderliğinin devam etmesi gerekmektedir. Özellikle çocuklarının okulları depremler nedeniyle yıkılan katılımcıların %2,24'ü için, yeniden yapılanma sırasında öğrencileri barındıracak güvenli ve dayanıklı veya alternatif öğrenim alanlarının (prefabrik konteyner okullar vb.) oluşturulmasına ihtiyaç vardır.

Yeni okul binalarının depreme dayanıklı olmasını sağlamak ve kamu-özel sektör ortaklıklarını teşvik etmek, okulların yeniden inşasını hızlandıracak ve tüm çocuklar için güvenli öğrenme ortamları sağlayacaktır. Özellikle katılımcıların %10,73'ünün aşırı kalabalık sınıflarla karşı karşıya kaldığı depremden etkilenen bölgede öğrencileri desteklemek için ESÇG üyeleri ve İL MEM'ler arasında iş birliği şarttır.

Akran Zorbalığıyla Mücadele

Akran zorbalığıyla mücadele için kapsamlı zorbalık karşıtı politikalar ve psikolojik destek elzemdir.

ESÇG üyeleri, zorbalığa karşı önlemler geliştirmek ve uygulamak, okul çapında kampanyalar yoluyla farkındalığı artırmak ve ev sahibi toplum ile mülteci çocuklar arasında kapsayıcılığı teşvik etmek için değişim programları yoluyla kültürel anlayışı geliştirmek için MEB ve İL MEM'ler ile iş birliği yapabilir. Mülteci öğrenciler için dil destek derslerinin sağlanması iletişim engellerinin aşılmasına yardımcı olabileceken, erişilebilir psikolojik destek ve danışmanlık hizmetleri de etkilenen öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilir. Akran arabuluculuk programlarının başlatılması ve ebeveynlerin (pozitif ebeveynlik programları aracılığıyla) ve daha geniş anlamda toplumun zorbalık karşıtı girişimlere dâhil edilmesi destekleyici bir ortamın oluşmasını sağlayabilir. Eğitim ortamları dışında zorbalığı önleme modellerinin yaygınlaştırılması için Çocuk Koruma sektörü ile yakın iş birliği, akran şiddetini azaltmaya yönelik daha geniş çabalara yardımcı olabilir. Bu önlemler muhtemelen daha güvenli, daha kapsayıcı bir okul ortamı yaratacak ve akran zorbalığının önemli sorununu ele alarak katılımı artıracaktır.

Engeli Olan Çocukların İhtiyaçlarının Ele Alınması

Engeli olan çocukların ihtiyaçlarının karşılanması ve bu çocukların eğitim sistemine dâhil edilmeleri, entegrasyonları ve sistemde tutulmalarının teşvik edilmesi için MEB merkez teşkilatının kapsamlı, kapsayıcı eğitim politikalarının uygulanmasında ve okullara engeli olan çocukların etkili bir şekilde kaynaştırılması için gerekli kaynakların ve rehberliğin sağlanmasında önemli bir rol oynamaya devam etmesi gerekecektir. Okullardaki kaynak merkezlerinin (RAM'lar gibi) danışmanlık/yönlendirme ve diğer destekleri sunacak şekilde işlevselliğinin artırılması, okulların özel eğitim materyalleri ve hizmetleri sunmasının sağlanması ve okul tesislerinin fiziksel erişilebilirliğinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. ESÇG üyeleri, kapsayıcı politikaların uygulanmasında ve özel destek sağlanmasında İL MEM'lere/okullara tamamlayıcı etki sağlayabilir ve onları destekleyebilir. Bu, tekerlekli sandalye, işitme cihazı ve eğitim teknolojisi gibi yardımcı cihazlara erişimin sağlanmasını ve engeli olan çocukları desteklemek için eğitilmiş personelin görevlendirilmesini içerir. Psikolojik destek sağlamak ve kapsayıcı eğitim uygulamaları konusunda öğretmen eğitimi vermek için ESÇG üyelerinin teknik uzmanlığından yararlanmak, engeli olan çocukların eğitim sistemine entegrasyonunu daha da artırabilir.

Çocuk İşçiliğiyle Mücadele için Çok Sektörlü ve Sektörler Arası Çabalar Gösterilmesi

Katılımcıların %6,22'sinin çocuklarının çalıştığını ve bunun da okul devamsızlığına yol açtığını belirttiği göz önünde bulundurulduğunda, ESÇG üyeleri bu konuda harekete geçmeye çağrılmaktadır. Bunu ele almak için sektörler arası birkaç somut tedbir uygulanabilir. ESÇG üyeleri, çocuk işçiliğiyle mücadele konusunda çalışan diğer hükûmet ve sivil toplum kuruluşlarıyla yakın iş birliği içinde, yerel ve ulusal makamlarla iş birliği yaparak, denetimlerin sıklığını artırarak ve iş yerlerini uygunluk açısından izleyerek çocuk işçiliği kanunlarının uygulanmasının güçlendirilmesini savunabilir. ESÇG üyeleri, çocuk işçiliğinin ekonomik gerekliliğini azaltmak için hükûmetin maaş, burs ve şartlı nakit transferleri (ŞEY/SUY benzeri programlar) gibi mali destek ve teşvikler sağlamasını ve bunları genişletmesini savunmaya devam edebilir. ESÇG üyeleri, toplum kampanyaları ve yerel topluluklarla, özellikle de Türk olmayan topluluklarla etkileşim yoluyla eğitimin önemi ve çocuk işçiliğinin olumsuz etkileri hakkında farkındalık yaratabilir. ESÇG üyeleri, çalışan çocuklar için esnek programlar, mesleki eğitim ve okul sonrası destek geliştirerek eğitim fırsatlarını artırmak için savunuculuk yapmaya ve MEB ile çalışmaya devam edebilir. Bu entegre tedbirlerden bazıları çocukların eğitim haklarını koruyabilir ve çocuk işçiliğini azaltabilir.

Besleyici Yemekler, Temiz İçme Suyu ve Erişilebilir Tuvaletler Sağlanmasının İyileştirilmesi

Katılımcıların sırasıyla %9,26, %6,66 ve %5,41'inin vurguladığı gibi, besleyici yemeklerin, temiz içme suyunun ve erişilebilir tuvaletlerin sağlanmasının iyileştirilmesi zorunludur. ESÇG üyeleri altyapı iyileştirmelerini savunabilir ve bu eksikliklerin giderilmesi için İL MEM'lerle yakın iş birliği içinde çalışabilir. Somut önlemler arasında Gıda Güvenliği ve Tarım Çalışma Grubu ile koordinasyonun genişletilmesi, okul yemeği programlarının oluşturulması ve okullarda ve diğer ortamlarda (resmî ve gayriresmî yerleşim yerleri gibi) sağlıklı, dengeli yemekler sağlamak için yerel tedarikçiler ve ESÇG üyeleri ile ortaklık kurulması yer alabilir. Su arıtma sistemlerinin kurulması ve bunların bakımının yapılması, su kalitesinin düzenli olarak test edilmesinin sağlanması ve su tedarik altyapısının finanse edilmesi için yerel yönetimler ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapılması temiz içme suyu sağlayacaktır. Yeterli, erişilebilir ve cinsiyete göre ayrılmış tuvalet tesislerinin inşa edilmesi ve bunların bakımının yapılması, hijyen malzemeleriyle donatılması ve personel ile öğrencilerin hijyen uygulamaları konusunda eğitilmesi şarttır. Fonların artırılmasını savunarak ve İL MEM'lerle politika diyaloguna girerek, ESÇG üyeleri ve kamu düzenli katılımı ortaklaşa teşvik edebilir ve tüm öğrenciler için kolaylaştırıcı öğrenme ortamları yaratabilir.

**RSPSD
Programlarının
ve
Faaliyetlerinin
Sunulmasına
Öncelik
Verilmesi**

Özellikle depremler ve savaş gibi felaketler veya mülteci çocukların (Suriyeli, Afgan) deneyimlediği yerinden edilmelerden etkilenen çocuklar için RSPSD programları ve faaliyetlerinin önceliklendirilmesi elzemdir; zira ruh sağlığı sorunları okula devamlılığı önemli ölçüde etkileyebilir. RSPSD girişimlerini geliştirmek için ESÇG üyeleri, öğrencilerin duygusal refahını ve dayanıklılıklarını artırmaya yönelik çeşitli girişimlerin tasarlanmasına ve uygulanmasına öncülük eden MEB merkez teşkilatı tarafından alınan somut tedbirlere tamamlayıcı etki yaratabilir. ESÇG üyeleri, devam eden öğrenci desteğini genişletmek için psikologlar ve danışmanlar da dâhil olmak üzere okullardaki RSPSD ekiplerini destekleyebilir. ESÇG üyeleri ayrıca okullarda veya toplumsal alanlarda çocukların duygularını ifade edebilecekleri ve destek alabilecekleri güvenli alanlar oluşturabilir. Koruma Sektörü ile geliştirilecek iş birliği ve ortak çalışma, özellikle eğitim dışı ortamlarda RSPSD programlarının erişimini ve etkinliğini de artırabilir. ESÇG üyeleri bu önlemleri alarak okula devamlılığı teşvik eden destekleyici bir atmosfer yaratabilir ve bu önemli eğitim engelini ortadan kaldırabilir.

**Türk Olmayan
Çocuklar
için Türkçe
Dil Desteği
Sağlanmasının
Geliştirilmesi**

ESÇG üyelerinin, katılımcıların %7,32'si tarafından bir gereklilik olarak belirtildiği üzere, Türk olmayan çocukların eğitimi ve sosyal entegrasyonu için Türkçe dil kursları gibi dil destekleri sunması tavsiye edilmektedir. Özel dil desteği girişimlerinin başlatılması, bu zorluğun ele alınmasına yardımcı olabilir ve eğitim ve entegrasyon çabalarında tüm çocuklar için eşit fırsatlar sağlayabilir. Bunu başarmak için ESÇG üyeleri, okul saatleri içinde ve sonrasında kurslar sunmak ve ek öğrenme materyalleri ve etkileşimli dijital kaynaklar sağlamak da dâhil olmak üzere kapsamlı Türkçe dil desteği girişimleri uygulayabilir. Sunulan hizmetlerin kalitesini güvence altına almak için, bu kursları veren öğretmenlerin ikinci dil olarak Türkçe öğretimi konusunda özel eğitim almaları ve dil desteğini derslerine dâhil etmeleri gerekmektedir. Okullarda (MEB/İL MEM'ler tarafından izin verilen yerlerde) veya toplumda dil destek merkezlerinin veya eğitilmiş öğretmenlerle çalışan kendi ESÇG üye merkezlerinin kurulması, öğrencilere daha çok destek sağlayacaktır. Ana dili Türkçe olan öğrencileri kapsayan akran desteği ve mentorluk programları, sosyal bir bağlamda dil pratiğini teşvik edebilir. Ebeveynler için Türkçe dil kursları sunarak ve topluluk etkinlikleri düzenleyerek ailelerin katılımını sağlamak, sosyal entegrasyonu daha da artırabilir.

**Yaygın Eğitim
Girişimlerinin
Hizmet
Sunumunu
Genişletilmesi**

ESÇG üyelerinin, özellikle acil durumlardan sonra, örgün eğitim sistemine nihai olarak entegrasyonu teşvik etmek için yaygın eğitimin İL MEM'lerle yakın iş birliği içinde sunulmasını desteklemesi ve yaygınlaştırması tavsiye edilmektedir. Bu girişimler akademik destek, dil eğitimi ve mesleki eğitimi içerebilir. Ayrıca, okul sistemi içinde ve dışında beceri geliştirme bileşenlerini de içerebilirler. Mobil öğrenme birimlerinin kullanımı, uzak veya ulaşılması zor bölgelerdeki çocuklar için esnek öğrenme fırsatları sağlayabilir. Toplum/ESÇG üyeleri tarafından yönetilen öğrenim merkezlerinin kurulması, güvenli ve erişilebilir bir eğitim ve beceri geliştirme ortamı sunabilir. ESÇG üyeleri, çeşitli nedenlerle örgün eğitime yeniden başlayamayan çocuklar için olanakların sağlanmasına da odaklanabilir. Özel destek ve pratik beceriler sağlayarak, çoklu öğrenme yolları aracılığıyla yaygın eğitim, mülteci veya depremden etkilenen çocuklar için kesintisiz öğrenme sağlar ve acil durumların neden olduğu kesintilerin üstesinden gelmelerine yardımcı olur. Bu kapsamlı yaklaşım, eğitim alanındaki boşlukları kapatabilir, sosyal entegrasyonu ve duygusal refahı teşvik edebilir ve çocukları, özellikle de ergenleri okuldan işe geçişe hazırlayabilir.

10. Sonuç

Sonuç olarak değerlendirme, özellikle Suriye, Afganistan ve diğer ülkelerden gelen mülteciler ve Şubat 2023 depremlerinden etkilenenler gibi hassas grupları etkileyen eğitim sektöründeki önemli zorlukları tespit etmektedir. Eğitim programlarına katılmayan çocukların yaygınlığı, acil eylem ihtiyacını açıkça göstermektedir. Bu ihtiyaç, özellikle mülteci çocukların eğitimden dışlanma oranlarının orantısız bir şekilde daha yüksek olduğu Ege ve Marmara (İstanbul) bölgelerinde ciddi boyutlardadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ve engeli olan çocukların karşılaştığı zorluklar, hedefe yönelik yardım ihtiyacının altını daha da çizmektedir.

Mali yardım sağlanması, kayıt süreçlerinin kolaylaştırılması, ulaşım desteğinin iyileştirilmesi, sınıf yönetimi ve engellilere yönelik desteğin artırılması gibi temel tavsiyeler çok önemlidir. Başarılı bir uygulama, ortaya çıkan sorunları derhal ele almak için sağlam izleme ve geri bildirim mekanizmalarıyla desteklenen ESÇG üyeleri arasındaki iş birliğine dayanacaktır. Mali yardım, altyapı iyileştirmeleri, sosyal engellerin kaldırılması ve yaygın eğitim girişimlerinin yaygınlaştırılmasını içeren çok yönlü bir stratejinin benimsenmesi, koşulları veya kökenleri ne olursa olsun tüm çocuklar için adil erişim ve kapsayıcı öğrenme ortamlarının sağlanması açısından son derece önemlidir. İhtiyaç değerlendirmesi bulguları, mülteci çocukların ve ev sahibi toplumlardaki çocukların, özellikle de depremler sonrasında, Türkiye’de eğitim konusunda karşılaştıkları engellerin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır. Hedefli müdahalelere öncelik vererek ve paydaşlar arasında iş birliğini teşvik ederek, bu zorlukların üstesinden gelmek ve arka planları veya koşulları ne olursa olsun her çocuğun kaliteli eğitime erişimini sağlamak mümkün olacaktır.

Değerlendirme, özellikle Suriye, Afganistan ve diğer ülkelerden gelen mülteciler ve Şubat 2023 depremlerinden etkilenenler gibi hassas grupları etkileyen eğitim sektöründeki önemli zorlukları tespit etmektedir.

